

ZAKON O NASLJEDIVANJU

(Sl.list SRBiH br.7/80-267, 15/80-711).

DIO PRVI

NASLJEDNO PRAVO

I - OPŠTE ODREDBE

Ostvarivanje nasljednog prava

Član 1.

Nasljedno pravo u Socijalističkoj Republici Bosni i Hercegovini ostvaruje se po odredbama ovog zakona.

Predmet nasljedivanja

Član 2.

Nasljeđivati se mogu stvari i prava koja pripadaju pojedincima.

Nasljedjivanje nepokretne imovine

Član 3.

Nasljedjivanjem se ne može preći zakonom određena veličina nepokretne imovine koju pojedinci mogu imati u svojini.

Ravnopravnost u nasljedjivanju

Član 4.

Gradjani, su pod istim uslovima ravnopravni u nasljedjivanju.

Nasljedjivanje vanbračnih srodnika i srodnika iz potpunog usvojenja

Član 5.

Vanbračno srodstvo izjednačuje se u pogledu nasljedjivanja sa bračnim, a srodstvo potpunog usvojenja sa sredstvom po krvi.

U slučaju potpunog usvojenja prestaju medjusobna nasljedna prava usvojenika i njegovih potomaka sa njegovim srođnicima po krvi.

Osnovi pozivanja na nasljedje

Član 6.

Naslijediti se može na osnovu zakona i na osnovu testamenta.

Raspolaganje testamentom

Član 7.

Zavještalc može testamentom raspolagati svojom imovinom na način i u granicama koji su određeni u zakonu.

Zaostavština bez nasljednika

Član 8.

Zaostavština bez nasljednika postaje društvena svojina.

II - NASLJEDJIVANJE NA OSNOVU ZAKONA

ZAKONSKI NASLJEDNICI

NASLJEDNI REDOVI

Krug zakonskih nasljednika

Član 9.

Ako o vim zakonom nije drukčije određeno na osnovu zakona umrlog nasljedjuju: svi njegovi potomci, njegov bračni drug, njegovi roditelji, njegova braća i sestre i njihovi potomci, njegovi djedovi i babe i njihova djeca.

Lica iz prethodnog stava nasljedjuju po nasljednim redovima.

Nasljednici bližeg nasljednog reda isključuju iz nasljedstva lica daljeg nasljednog reda.

a) Prvi nasljedni red

Potomci i bračni drug umrlog

Član 10.

Zaostavštinu umrlog nasljedjuju prije svih njegova djeca i njegov bračni drug.

Nasljednici prvog nasljednog reda nasljedjuju na jednake dijelove.

Pravo predstavljanja

Član 11.

Dio zaostavštine koji bi pripao ranije umrlom djetetu da je nadživjelo ostavioca nasljeduju njegova djeca, unučad ostaviočeva, na jednake dijelove, a ako je neko od unučadi umrlo prije ostavioca, dio koji bi njemu pripao da je bio živ u trenutku smrti ostaviočeve nasljeduju njegova djeca, prauočad ostaviočeva, na jednake dijelove, i tako redom sve dok ima potomak ostaviočevih.

b) Drugi nasljedni red

Bračni drug i roditelji umrloga

Član 12.

Zaostavštinu umrlog koji nije ostavio potomke nasljeduje njegov bračni drug i njegovi roditelji.

Roditelji umrlog nasljeduju jednu polovinu zaostavštine na jednake dijelove, a drugu polovinu zaostavštine nasljeduje bračni drug umrlog.

Ako i za umrlog nije ostao bračni drug, roditelji umrlog nasljeduju cijelu zaostavštinu na jednake dijelove.

Braća i sestre umrloga i njihovi potomci

Član 13.

Ako je jedan roditelj ostaviočev umro prije ostavioca, dio zaostavštine koji bi mu pripao da je nadživio ostavioca nasljeduju njegova djeca (braća i sestre ostaviočevi), njegova unučad i prauočad i njegovi dalji potomci, po pravilima koja važe za slučaj kad umrlog nasljeduju njegova djeca i ostali potomci.

Ako su oba roditelja ostaviočeva umrla prije ostavioca, dio zaostavštine koji bi svakome od njih pripao da je nadživio ostavioca nasljeduju njihovi potomci, prema odredbama prethodnog stava.

U svim slučajevima ostaviočeva braća i sestre samo po ocu nasljeduju na jednake dijelove majčin dio, a rođena braća i sestre nasljeduju na jednake dijelove sa braćom i sestrama po ocu, očev dio, a sa braćom i sestrama po majci, majčin dio.

Nasljedjivanje jednog roditelja koji je umro bez potomstva

Član 14.

Ako je jedan roditelj ostaviočev umro prije ostavioca a nije ostavio nijednog potomka, dio zaostavštine koji bi mu pripao da je nadživio ostavioca nasljeduje drugi roditelj, a ako je i ovaj umro prije ostavioca, njegovi potomci nasljeduju ono što bi pripalo i jednom i drugom roditelju, prema odredbama prethodnog člana.

Nasljedjivanje oba roditelja koja su umrla bez potomstva

Član 15.

Ako su oba roditelja ostaviočeva umrla prije ostavioca a nisu ostavili nijednog potomka, cijelu zaostavštinu nasljeduje nadživjeli bračni drug ostaviočev.

c) Treći nasljedni red

Djedovi i babe umrloga

Član 16.

Zaostavštinu umrloga koji nije ostavio ni potomke, ni roditelje, niti su ovi ostavili nekog potomka, ni bračnog druga nasljeduju njegovi djedovi i babe.

Jednu polovinu zaostavštine nasljeduju djed i baba sa očeve strane, a drugu polovinu djed i baba sa majčine strane.

Prava djeda i babe iste loze

Član 17.

Djed i baba iste loze nasljeduju na jednake dijelove.

Ako je neki od predaka jedne loze iz prethodnog stava umro prije ostavioca, dio zaostavštine koji bi mu pripao da je nadživio ostavioca nasljeduju njegova djeca, po pravilima koja važe za slučaj kad umrlog nasljeduju njegova djeca.

U svemu ostalom za nasljedno pravo djeda i babe jedne loze i njihove djece važe pravila po kojima nasljeduju roditelji ostaviočevi i njihova djeca.

Nasljedjivanje djeda i babe jedne loze koji su umrli bez djece

Član 18.

Ako su djed i baba jedne loze umrli prije ostavioca a nisu ostavili ni jedno dijete, dio zaostavštine koji bi im pripao da su nadživjeli ostavioca nasljeduju djed i baba druge loze i njihova djeca, kako je određeno u prethodnom članu.

2. POSEBNE ODREDBE ZA NEKE NASLJEDNIKE

a) Nepotpuno usvojenje

Član 19.

Usvojenik iz nepotpunog usvojenja i njegovi potomci imaju prema usvojiocu ista nasljedna prava kao i usvojičeva djeca i drugi njegovi potomci, osim ako pri usvojenju ta prava nisu ograničena ili sasvim isključena.

U slučajevima u kojima usvojenik i njegovi potomci nasljeduju usvojioca kao njegova djeca, usvojlac nasljeduje usvojenika i njegove potomke.

Usvojlac ima na zaostavštinu usvojenika i njegovih potomaka ista nasljedna prava koja ima odgovarajući predak usvojenika prema svojim potomcima.

Usvojenik i njegovi potomci ne nasljeduju usvojičeve srodnike, njegovog bračnog druga, ni druge njegove usvojenike.

Srodnici usvojioca i njegov bračni drug kod nepotpunog usvojenja ne nasljeduju usvojenika ni njegove srodnike.

Nepotpunim usvojenjem ostaju nedimuta prava nasljedjivanja između usvojenika i njegovih srodnika.

Član 20.

Usvojenik iz nepotpunog usvojenja i njegovi potomci ne mogu naslijediti usvojioca ako je usvojlac bio podnio zahtjev za raskid usvojenja, a poslije njegove smrti se utvrdi da je zahtjev bio osnovan.

B) DJECA

Povećanje nasljednoga dijela djece

Član 21.

Kada su djeca koja nemaju nužnih sredstava za život pozvana na nasljedje sa bračnim drugom ostaviočevim, sud može na njihov zahtjev odlučiti da naslijedje i jedan dio ovog dijela zaostavštine koji bi po zakonu trebalo da naslijedi bračni drug. Sud može odlučiti da djeca naslijede cijelu zaostavštinu ako je ona tako male vrijednosti da bi njenom podjelom djeca zapala u oskudicu. Ako neko od djece nema nužnih sredstava za život može zahtijevati povećanje svoga dijela kako prema bračnom drugu tako i prema ostaloj djeci ostaviočevoj. Pri odlučivanju u slučajevima iz prethodnih stavova sud će uzeti u obzir sve okolnosti, a naročito imovinske prilike i sposobnosti za privredjivanje svakog djeteta i bračnog druga, trajanje bračne zajednice, kao i vrijednost zaostavštine.

C) GUBITAK PRAVA NA NASLJEDJIVANJE BRAČNOG DRUGA

Kad bračni drug nema pravo na nasljedje

Član 22.

Pravo nasljedjivanja na osnovu zakona izmedju bračnih drugova prestaje razvodom braka ili poništenjem braka. Bračni drug nema pravo na nasljedje:

- (1) ako je ostavilac bio podnio tužbu za razvod braka, a poslije smrti ostaviočeve se utvdi da je tužba bila osnovana,
- (2) ako njegov brak sa ostaviocem bude oglašen za nepostojeći, ili bude poništen, poslije smrti ostaviočeve, iz uzroka za čije je postojanje nadživjeli bračni drug znao u vrijeme zaključenja braka,
- (3) ako je njegova zajednica života sa ostaviocem bila trajno prestala njegovom krivicom ili u sporazumu sa ostaviocem.

Povećanje nasljednog dijela bračnog druga

Član 23.

Kad je bračni drug koji nema nužnih sredstava za život pozvan na nasljedje sa nasljednicima prvog ili drugog nasljednog reda sud može, na zahtjev bračnog druga, odlučiti, da bračni drug naslijedi i jedan dio onog dijela zaostavštine koji bi po zakonu trebalo da naslijede ostali nasljednici, a može odlučiti i da bračni drug naslijedi cijelu zaostavštinu, ako je ona tako male vrijednosti da bi njenom podjelom, bračni drug zapao u oskudicu. Pri odlučivanju u slučaju iz prethodnog stava sud će uzeti u obzir sve okolnosti, a naročito imovinske prilike i sposobnosti, za privredjivanje bračnog druga, trajanje bračne zajednice, imovinske prilike ostalih nasljednika i njihovu sposobnost za privredjivanje i vrijednost zaostavštine.

D) RODITELJI

Povećanje nasljednog dijela roditelja

Član 24.

Kad su roditelji koji nemaju nužnih sredstava za život pozvani na nasljedje sa bračnim drugom ostaviočevim, sud može na njihov zahtjev, odlučiti da nasljedje i jedan od onog dijela zaostavštine koji bi po zakonu trebalo da naslijedi bračni drug. Sud može odlučiti da roditelji naslijede cijelu zaostavštinu, ako je ona tako male vrijednosti da bi njenom podjelom roditelji zapali u oskudicu.

Ako je između roditelja ostaviočevih zajednica života trajno preostala, a samo jedan roditelj nema sredstva nužnih za život, onaj roditelj može zahtijevati povećanje nasljednog dijela kako prema bračnom drugu tako i prema drugom roditelju ostaviočevom.

Ako je jedan roditelj ostaviočev umro prije ostavioča, nadživjeli roditelj koji nema nužnih sredstava za život može zahtijevati povećanje svog nasljednog dijela i prema nasljednicima umrlog ostaviočevog roditelja.

Pri odlučivanju u slučajevima iz prethodnih stavova sud će uzeti u obzir sve okolnosti, a naročito imovinske prilike i sposobnosti za privredjivanje roditelja, imovinske prilike bračnog druga odnosno nasljednika umrlog roditelja i njegovu sposobnost za privredjivanje i vrijednost zaostavštine.

e) Nasljedjivanje autorskih imovinskih prava

Član 25.

Autorsko imovinska prava umrlog nasljeduju njegova djeca, njegov bračni drug i njegovi roditelji.

Član 26.

Lica iz prethodnog člana nasljeduju po nasljednim redovima.

Nasljednici bližeg nasljednog reda isključuju iz nasljeđa lica daljeg nasljednog reda.

Član 27.

Ukoliko nema nasljednika iz člana 35. ovog zakona, autorski imovinska prava postaju društvena svojina.

B. NUŽNI NASLJEDNICI

1. Nužni nasljednici i nužni i raspoloživi dio zaostavštine

Nužni nasljednici

Član 28.

Nužni nasljednici su: djeca umrlog, njegovi usvojenici (Član 20.) i njegov bračni drug.

Ostali potomci umrlog, njegovi usvojenici i njihovi potomci (Član 19. stav 1.), njegovi roditelji i njegova braća i sestre su nužni nasljednici samo ako su trajno nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život.

Lica navedena u ovom članu su nužni nasljednici kad su po zakonskom redu nasljedjivanja pozvana na nasljedje.

Nužni i raspoloživi dio

Član 29.

Nužni nasljednici imaju pravo na dio zaostavštine koji ostavilac ne može raspolagati i koji se naziva nužni dio.

Nužni dio nasljednika iz člana 28. stav 1. iznosi jednu polovinu, a nužni dio ostalih nasljednika jednu trećinu od onog dijela koji bi svakom pojedinom od njih pripao po zakonskom redu nasljedjivanja.

Ostatkom zaostavštine može zavještalac raspolagati po svojoj volji i taj dio zaostavštine naziva se raspoloživi dio.

Pravo na nužni dio je nasljedno pravo

Član 30.

Nužnom nasljedniku pripada određeni dio svake stvari i prava koji sačinjavaju zaostavštinu, ali ostavilac može odrediti da nužni nasljednik primi svoj dio i u određenim stvarima, pravima ili u novcu.

2. IZRAČUNAVANJE NUŽNOG I RASPOLOŽIVOG DIJELA, SMANJENJE RASPOLAGANJA TESTAMENTOM I VRAĆANJE POKLONA

a) Izračunavanje nužnog i raspoloživog dijela

Utvrđivanje vrijednosti zaostavštine

Član 31.

Vrijednost zaostavštine na osnovu koje se izračunava nužni dio utvrđuje se na sljedeći način:

- prvo se propisuje i procjenjuju sva dobra koja je ostavilac imao u trenutku smrti, računajući tu i sve ono čime je raspolagao testamentom, kao i sva njegova potraživanja, pa i ona koja ima prema nekom nasljedniku, osim potraživanja koja su očigledno nenaplativa;

- od utvrđene vrijednosti dobra koja je ostavilac imao u trenutku smrti odbijaju se troškovi sahrane ostavioca, iznos troškova popisa i procjene zaostavštine i iznos dugova ostavioca;

- dobijenom ostatku dodaje se vrijednost svih poklona koje je ostavilac učinio ma na koji način nekom zakonskom nasljedniku, pa i poklona učinjenih nasljednicima koji se odriču nasljeđa, kao i onih poklona za koje je ostavilac naredio da se ne uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio, kao i poklona za koje je ostavilac u posljednjoj godini svog života učinio drugim licima koja nisu zakonski nasljednici, osim manjih uobičajenih poklona.

Pri utvrđivanju vrijednosti zaostavštine ne uzima se u obzir vrijednost poklona učinjenih društveno-političkoj zajednici, organizaciji udruženog rada ili drugoj samoupravnoj organizaciji, društveno-političkoj organizaciji ili udruženju građana, ni poklona učinjenih za postizanje opštekorisnih svrha, kao ni poklona koji se na osnovu samog zakona ne računavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Poklon i određivanje njegove vrijednosti

Član 32.

Kao poklon u smislu ovog zakona smatra se i odricanje od prava, oproštaj duga ono što je ostavilac za vrijeme svog života dao nasljedniku na ime nasljednog dijela, ili radi osnivanja ili proširenja domaćinstva, ili radi obavljanja zanimanja, kao i svako drugo raspolaganje ostavioca bez naknade.

Član 33.

Pri procjenjivanju poklona uzima se vrijednost poklonjene stvari u trenutku smrti ostaviočeve, a prema njenom stanju u vrijeme kada je poklon učinjen.

Poklon u vidu osiguranja

Član 34.

Kad se poklon sastoji u osiguranju u korist poklonoprimeca kao vrijednost poklona uzeće se zbir premija koje je uplatio ostavilac, ako je taj zbir manji od osigurane sume; a ako je zbir premija veći od osigurane sume, kao vrijednost poklona uzeće se iznos osigurane sume.

B) IMOVINA KOJA SE IZDVAJA IZ ZAOSTAVŠTINE

Izdavanje u korist potomka koji su privredjivali sa ostaviocem

Član 35.

Potomci i usvojenici (Član 19. stav 1) ostaviočevi koji su živjeli u zajednici sa ostaviocem i svojim radom, zaradom ili mu na drugi način pomogli u privredjivanju, imaju pravo zahtijevati da im se iz zaostavštine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti ostaviočeve imovine.

Tako izdvojeni dio ne spada u zaostavštinu i ne uzima se u obzir pri izračunavanju nužnog dijela, niti se uračunava nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Izdvajanje predmeta domaćinstva

Član 36.

Nadživjelom bračnom drugu i potomcima ostaviočevim koji su živjeli sa ostaviocem u istom domaćinstvu pripadaju predmeti domaćinstva koji služe za zadovoljavanje njihovih svakodnevnih potreba, kao što su pokućstvo, namještaj, posteljina i slično, ali ne i ako su ovi predmeti znatnije vrijednosti.

Tako izdvojeni predmeti ne uzimaju se u obzir pri izračunavanju nužnog dijela, niti se uračunavaju nasljedniku njegov nasljedni dio.

c) Smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanje poklona zbog povreda nužnog dijela
Povreda nužnog dijela. Pokloni i raspolaganja testamentom učinjeni u korist nužnih nasljednika

Član 37.

Kad je povrijeđen nužni dio, raspolaganja testamentom će se smanjiti a pokloni će se vratiti ukoliko je potrebno da bi namirio nužni dio.

Nužni dio je povrijeđen kada ukupna vrijednost raspolaganja testamentom i poklonom premaše raspoloživi dio.

Pri utvrđivanju ukupne vrijednosti testamentalnih raspolaganja i poklona uzimaju se u račun i oni pokloni i raspolaganja testamentom za koja je ostavilac naredio da se ne uračunavaju nužnom nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Od poklona i testamentalnih raspolaganja koja se uračunavaju nužnom nasljedniku u njegov nasljedni dio uzima se u račun pri utvrđivanju ukupne vrijednosti testamentalnih raspolaganja i poklona samo onoliko za koliko oni premašuju njegov nužni dio.

Red smanjenja i vraćanja

Član 38.

Kad je povrijeđen nužni dio prvo se smanjuju raspolaganja testamentom, pa ukoliko nužni dio time ne bi bio namiren, vraćaju se pokloni.

Srazmjerno smanjenje raspolaganja testamentom i privilegovani legat

Član 39.

Raspolaganja testamentom smanjuju se u istoj srazmjeri, bez obzira na njihovu prirodu i na njihov obim, i bez obzira da li se nalaze u jednom ili više testamenata, ako iz testamenta ne proizilazi nešto drugo.

Ako je za vještalcu ostavio više legata i naredio da se neki legat isplati prije ostalih, taj će se legat smanjiti samo ukoliko vrijednost ostalih legata ne dostiže da se namiri nužni dio.

Srazmjerno smanjenje legata naloženih testamentalno nasljedniku ili legataru

Član 40.

Testamentalni nasljednik čiji bi nasljedni dio morao biti smanjen da bi se namirio nužni dio, može tražiti srazmjerno smanjenje legata koje treba da isplati, ako iz testamenta ne proizilazi što drugo. Isto važi i za legataru kome je za vještalcu naložio da iz svog legata nešto isplati.

Red vraćanja poklona

Član 41.

Vraćanje poklona vrši se počev od posljednjeg poklona i ide dalje obrnuto redu kojima su pokloni učinjeni. Pokloni učinjeni istovremeno vraćaju se srazmjerno.

Položaj poklonoprimalca koji vraća poklon

Član 42.

U pogledu poklonjene stvari koju je dužan da vrati poklonoprimalac se smatra kao savjesni dužalac do dana kada je saznao za zahtjev za vraćanje poklona.

Ko može tražiti smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanje poklona

Član 43.

Smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanje poklona kojim je povrijeđen nužni dio mogu tražiti samo nužni nasljednici.

Zastarjelost prava na traženje smanjenja testamentalnog raspolaganja i vraćanje poklona

Član 44.

Smanjenje raspolaganja testamentom može se tražiti u roku od tri godine od proglašenja testamenta, a vraćanje poklona u roku od tri godine od smrti ostaviočeve odnosno od dana kada je rješenje o njegovom proglašenju za umrtog, odnosno rješenje kojim se utvrđuje njegova smrt postalo pravosnažno.

3. ISKLJUČENJE NUŽNIH NASLJEDNIKA IZ NASLJEDJA I LIŠENJE NUŽNOG DIJELA U KORIST POTOMAKA

a) Isključenje nužnih nasljednika

Osnovi isključenja

Član 46.

Zavještalc koji želi da isključi nasljednika mora to izraziti u testamentu na nesumnjiv način, a korisno je da navede i osnov za isključenje,

Osnov za isključenje mora postojati u vrijeme sastavljanja testamenta.

U slučaju spora o osnovanosti isključenja dužnosti dokazivanja da je isključenje osnovno leži na onome ko se na isključenje poziva.

Posljedice isključenja

Član 47.

Isključenjem nasljednik gubi nasljedno pravo u obimu u kome je isključen, a pravo ostalih lica koja mogu naslijediti ostavioca određuju se kao da je isključen umro prije ostavioca.

b) Lišenje nužnog dijela u korist potomaka

Član 48.

Ako je potomak koji je imao pravo na nužni dio prezadužen ili je rasipnik zavještalc ga može lišiti u cjelini ili djelimično njegovog nužnog dijela u korist njegovih maloljetnih ili punoljetnih potomaka koji su nesposobni za privredjivanje.

Ovo lišenje ostaje punovažno samo ako u trenutku otvaranja nasljedja lišeni ima maloljetne ili punoljetne potomke koji su nesposobni za privredjivanje.

C. URAČUNAVANJE POKLONA I LEGATA U NASLJEDNI DIO

Uračunavanje poklona zakonskom nasljedniku

Član 49.

Svakom zakonskom nasljedniku uračunava se u nasljedni dio sve što je na ma koji način dobio na poklon od ostavioca.

Plodovi i druge koristi koje je nasljednik imao od poklonjene stvari sve do smrti ostaviočeve ne uračunavaju se.

Poklon se ne uračunava ako je ostavilac izjavio u vrijeme poklona ili kasnije, ili u testamentu, da se poklon neće uračunati u nasljedni dio, ili se iz okolnosti može zaključiti da je to bila volja ostaviočeva. Pri tome ostaju u važnosti odredbe o nužnom djelu.

Uračunavanje legata zakonskim nasljednicima

Član 50.

Legat ostavljen zakonskom nasljedniku uračunava se u njegov nasljedni dio, osim ako iz testamenta proizlazi da je zavještalc htio da nasljednik dobije legat pored svoga dijela.

Uračunavanje poklona u legat

Član 51.

Uračunavanje poklona i legata vrši se na taj način što ostali nasljednici dobivaju iz zaostavštine odgovarajuću vrijednost, nasljednik kome se vrši uračunavanje poklona i legata nije dužan da im vrati nešto od onoga što je dobio. U slučaju iz prethodnog stava ostaju u važnosti odredbe o nužnom dijelu.

Pravo nasljednika kome se poklon ili legat ne uračunava

Član 52.

Kad prema volji ostavičevoj poklon ili legat ne treba da se uračunava nasljedniku u njegov nasljedni dio, takav nasljednik zadržava poklon odnosno legat i učestvuje se ostalim nasljednicima u diobi zaostavštine kao da poklona odnosno legata nije ni bilo. Kad ima nužnih nasljednika, a prema volji ostavičevoj poklon ili legat ne treba da se uračuna nekom nasljedniku u njegov nasljedni dio, taj nasljednik će moći da zadrži poklon odnosno legat u granicama raspoloživog dijela.

Pravo nasljednika koji se odrekao nasljedja

Član 53.

Nasljednik koji se odrekao nasljedja zadržava poklon u granicama raspoloživog dijela. On ima pravo da zahtijeva ispunjenje legata samo u granicama raspoloživog dijela.

Pravo vraćanja poklona

Član 54.

Nasljednik ima pravo da poklonjenu mu stvar vrati zaostavštini. U tom slučaju neće mu se njena vrijednost uračunati u nasljedni dio, a u pogledu troškova koje je učinio za stvar i u pogledu oštećenja koja je pretpjela, smatraće se za savjesnog držaoca, ukoliko se ne dokaže njegova nesavjesnost.

Odredjivanje vrijednosti poklona pri uračunavanju

Član 55.

Pri uračunavanju poklona nasljedniku u nasljedni dio uzima se vrijednost poklonjene stvari u trenutku smrti ostavičeve, a prema njenom stanju u vrijeme poklona.

Poklon u vidu osiguranja

Član 56.

Kad se poklon sastoji u osiguranju u korist poklonoprimca, kao vrijednost poklona uzeće se zbir premija koje je uplatio ostavilac, ako je taj zbir manji od osigurane sume; a ako je zbir premija veći od osigurane sume kao vrijednost poklona uzeće se iznos osigurane sume.

Troškovi izdržavanja nasljednika

Član 57.

Ono što je potrošeno na izdržavanje nasljednika i na njegovo obavezno školovanje neće se uračunati u njegov nasljedni dio.

Da li će se izdaci koje ostavilac učinio za dalje školovanje nasljednika uračunati u njegov nasljedni dio u kojoj mjeri, odlučuje sud na zahtjev nasljednika prema okolnostima, uzimajući u obzir naročito vrijednost zaostavštine i troškova školovanja i osposobljavanja za samostalan život ostalih nasljednika.

Uobičajeni manji pokloni

Član 58.

Uobičajeni manji pokloni ne uračunavaju se u nasljedni dio.

Član 59.

Pokloni učinjeni licu umjesto koga nasljednik dolazi na nasljeđe usljed smrti tog lica ili usljed njegovog odricanja od nasljedja, uračunavaju se i u nasljedni dio.

Pokloni učinjeni licu umjesto koga nasljednik dolazi na nasljeđe zbog nedostojnosti tog lica, ili zbog njegovog isključenja iz nasljedja ili zbog lišenja nužnog dijela, ne uračunavaju se nasljedniku u nasljedni dio.

Uračunavanje nasljednikovog duga ostaviocu

Član 60.

Nasljedniku se uračunava u njegov dio ono što je dugovao ostaviocu.

Zahtjev za uračunavanje

Član 61.

Zahtjev da se u nasljedni dio jednog nasljednika uračunaju pokloni i legati, mogu podnositi samo njegovi sanasljednici.

III - NASLJEDJIVANJE NA OSNOVU TESTAMENTA

A. USLOVI ZA PUNOVAŽNOST TESTAMENTA

Sposobnost za sačinjavanje testamenta

Član 62.

Testament može sačiniti svako lice sposobno za rasudjivanje koje je navršilo 16 godina života.

Testament je ništav ako u vrijeme njegovog sačinjavanja zavještalcu nije imao 16 godina života ili ako nije bio sposoban za rasudjivanje.
Gubitak sposobnosti za rasudjivanje koji bi nastupio pošto je testament sačinjen ne utiče na njegovu punovažnost.

Ništavnost testamenta

Član 63.

Ništav je testament ako je zavještalcu bio nesposoban za rasudjivanje, nije imao 16 godina, bio natjeran prijetnjom, ili prinudom da ga sačini ili se odlučio da ga sačini usljed toga što je bio prevaren ili što se nalazio u zabludi.

Prijetnja, prinuda ili prevara povlači ništavnost testamenta i kad potiče od trećeg lica.

Raspolaganja testamentom su ništavna i kad postoji zabluda o činjenicama koje su pobudile zavještalioca da učini ta raspolaganja.

Ako su samo neke odredbe testamentu unesene u testament pod prijetnjom ili prinudom, usljed prevare, ili u zabludi, ništave su samo te odredbe.

Član 64.

Poništenje testamenta iz razloga utvrdjenih odredbama prethodnog člana može tražiti samo lice koje ima pravni interes, i to u roku od jedne godine od kada je doznalo za postojanje uzorka ništavnosti, a najdalje za deset godina od proglašenja testamenta.

Poništenje testamenta prema nesavjesnom licu može se tražiti za 20 godina od proglašenja testamenta.

Forma testamenta kao uslov za njegovu punovažnost

Član 65.

Punovažan je onaj testament koji je sačinjen u obliku utvrdjenom u zakonu i pod uslovima predviđenom u zakonu.

B. OBLICI TESTAMENTA

Svojeručni testament

Član 66.

Testament je punovažan ako ga je zavještalcu napisao svojom rukom i ako ga je potpisao.

Za punovažnost svojeručnog testamenta nije nužno da je u njemu naznačen datum kada je sačinjen, ali je korisno da datum bude naznačen.

Pismeni testament pred svjedocima

Član 67.

Zavještalcu koji zna da čita i piše može sačiniti testament na taj način što će ispravu koju mu je neko drugi sastavio svojeručno potpisati u prisustvu dva svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegov testament.

Sudski testament

Član 68.

Testament može zavještaocu sačiniti po njegovom kazivanju sudije nadležnog suda koji će prethodno utvrditi identitet zavještaoca. Pošto zavještalcu ovakav testament pročita i potpiše, sudija će potvrditi na samom testamentu da ga je zavještalcu u njegovom prisustvu pročitao i potpisao.

Sudski testament ako zavještalcu nije u stanju da ga pročita

Član 69.

U slučaju da zavještalcu nije u stanju da pročita testament koji mu je sačinio sudija, ovaj će ga pročitati zavještaocu u prisustvu dva svjedoka. Zavještalcu će zatim u prisustvu dva svjedoka potpisati testament ili staviti na njega o tiskani prsta pošto izjavi da je to njegov testament.

Svjedoci će se potpisati na testamentu.

Sudija će na testamentu potvrditi da su sve ove radnje izvršene.

Predavanje testamentu sudu

Član 70.

Zavještalcu može svojeručni testament, pismeni testament pred svjedocima i sudski testament predati na čuvanje nadležnom sudu u otvorenom ili zatvorenom omotu, o čemu će sud sastaviti zapisnik, testament staviti u zaseban omot, koji će zapečatiti i čuvati u sudu.

Sačinjavanje pismenog testamentu pred svjedocima i sudskog testamentu

Član 71.

Pri sačinjavanju pismenog testamentu pred svjedocima i sudskog testamentu svjedoci mogu biti punoljetna lica koja nisu lišena poslovne sposobnosti i koja znaju čitati i pisati a kod sudskog testamentu i koja razumiju jezik na kome je testament sačinjen.

Ne mogu biti svjedoci pri sačinjavanju pismenog testamentu pred svjedocima i sudskog testamentu, niti testamentu sačiniti po kazivanju zavještaoca u svojstvu sudije: potomci zavještaoca, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi preci i usvojici, njegovi srodnici u porodičnoj liniji do četvrtog stepena zaključeno, braćni drugovi svih ovih lica i braćni drug zavještaoca.

Raspolaganje u korist sudije, svjedoka i njihovih bližnjih srodnika

Član 72.

Ništa su odredbe testamentu kojim se ostavlja nešto sudiji koji je testament sačinio, svjedocima pri njegovom sačinjavanju, kao i precima, potomcima, braći i sestrama i braćnim drugovima ovih lica.

Testament sačinjen pred konzularnim ili diplomatskim predstavnikom u inostranstvu

Član 73.

Testament može sačiniti državljaninu Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u inostranstvu, po odredbama koje važe za sačinjavanje sudskog testamenta, konzularni predstavnik ili diplomatski predstavnik Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji vrši konzularne poslove.

Testament sačinjen na jugoslovenskom brodu

Član 74.

Na jugoslovenskom brodu testament može sačiniti zapovjednik broda, po odredbama koje važe za sačinjavanje sudskog testamenta.

Testament koji je sačinjen na brodu prestaje da važi po isteku 30 dana nakon povratka zavještaoca u Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju.

Testament sačinjen za vrijeme mobilizacije ili rata

Član 75.

Za vrijeme mobilizacije ili rata može, po odredbama koje važe za sačinjavanje sudskog testamenta, sačiniti testament licu na vojnoj dužnosti komandir čete ili drugi koji starješina njegovog ili višeg ranga, ili koje drugo lice u prisustvu kojeg od ovih starješina, kao i svaki starješina odvojenog odreda.

Ovako sačinjen testament prestaje važiti po isteku 60 dana po završetku rata, a ako je zavještalac ranije ili kasnije demobilisan po isteku 30 dana od demobilisanja.

Usmeni testament

Član 76.

Zavještalac može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako usljed izuzetnih prilika nije u mogućnosti da sačini pismeni testament.

Usmeni testament prestaje da važi po isteku 30 dana od prestanka izuzetnih prilika u kojima je sačinjen.

Svjedoci pri sačinjavanju usmenog testamenta

Član 77.

Pri sačinjavanju usmenog testamenta mogu biti svjedoci samo lica koja mogu biti svjedoci pri sačinjavanju sudskog testamenta ali ne moraju znati čitati i pisati.

Dužnost svjedoka usmenog testamenta

Član 78.

Svjedoci pred kojima je zavještalac usmeno izjavio svoju posljednju volju dužni su da bez odlaganja stave napismeno izjavu zavještaoca i da je što prije predaju sudu, ili da je usmeno ponove pred sudom iznos eđ i kad, gdje i u kojim prilikama je zavještalac izjavio svoju posljednju volju.

Izvršenje ove dužnosti nije uslov za punovažnost usmenog testamenta.

Raspodaganje usmenim testamentom u korist svjedoka i njihovih bliđ ih srodnika

Član 79.

Ništave su odredbe usmenog testamenta kojima se ostavlja nešto svjedocima pri njegovom sačinjavanju, njihovim bračnim drugovima, njihovim precima, njihovim potomcima, njihovim srođnicima u pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva zaključeno i bračnim drugovima svih ovih lica.

Poništenje testamenta zbog nedostatka oblika

Član 80.

Poništenje testamenta zbog nedostatka oblika može tražiti poslije otvaranja nasljedja samo lice koje ima pravni interes i to u roku od jedne godine od kada je saznalo za testament, a najdalje za deset godina od proglašenja testamenta.

Rok od jedne godine ne može početi da teče prije proglašenja testamenta.

Dokazivanje uništenog, sakrivenog i izgubljenog ili zaturenog testamenta

Član 81.

Testament uništen slučajem ili radnjom nekog drugog lica, izgubljen, sakriven ili zaturen, poslije smrti zavještaoca ili prije njegove smrti ali bez njegovog znanja, proizvešće dejstva punovažnog testamenta ako zainteresovano lice dokaže da je testament postojao, da je uništen, izgubljen, sakriven ili zaturen, da je bio sačinjen u obliku propisanom u zakonu i ako dokaže sadržinu onog dijela testamenta na koji se poziva.

C. SADRŽINA TESTAMENTA

Odredjivanje nasljednika

Član 82.

Zavještalcu može testamentom odrediti jednog ili više nasljednika.

Nasljednik na osnovu testamenta je lice koje je zavještalcu odredio da naslijedi cjelokupnu njegovu imovinu, ili dio imovine odredjen prema cijeloj imovini.

Nasljednikom će se smatrati i lice kome su testamentom ostavljeni jedna ili više odredjenih stvari ili prava, ako se utvrdi da je volja zavještača bila da mu to lice bude nasljednik.

Supstitucije

Član 83.

Zavještalcu može testamentom lice kome će pripasti nasljedstvo ako odredjeni nasljednik umre prije njega, ili se odrekne nasljedja, ili bude nedostojan da naslijedi.

Odredbe prethodnog stava važe i za legate.

Zavještalcu ne može odrediti nasljednika svome nasljedniku ni legataru.

Ostavljanje legata

Član 84.

Zavještalcu može testamentom ostaviti jedan ili više legata.

Raspolaganje u dozvoljene svrhe i osnivanje zadužbine

Član 85.

Zavještalcu može testamentom narediti da se neka stvar ili pravo ili dio zaostavštine ili cijela zaostavština upotrebi za postizanje neke dozvoljene svrhe.

Ako je zavještalcu naredio osnivanje zadužbine i odredio sredstva za postizanje njenog cilja zadužbina nastaje kad se dobije odobrenje nadležnog državnog organa.

Tereti i uslovi

Član 86.

Zavještalcu može opteretiti nekom dužnošću lice kome ostavlja neku korist iz zaostavštine.

Zavještalcu može u pojedinim odredbama testamenta postaviti uslove ili rokove.

Nemogući, nedozvoljeni i nemoralni uslovi i tereti, kao i oni koji su nerazumljivi ili protivrječni, smatraju se kao da ne postoje.

Odredjenost nasljednika i drugih korisnika

Član 87.

Nasljednici, legatari i druga lica kojima su testamentom ostavljene neke koristi, dovoljno su odredjeni ako testament sadrži podatke na osnovu kojih se može utvrditi ko su oni.

Tumačenje testamenta

Član 88.

Odredbe testamenta tumače se prema pravoj namjeri zavještaoca.

U slučaju sumnje odredbe testamenta imaju se tumačiti tako da se primjeni ono što je povoljnije za zakonskog nasljednika ili za lice kome je testamentom naložena neka obaveza.

D. LEGATI

Sadržina legata

Član 89.

Zavještalcu može ostaviti testamentom jednu ili više odredjenih stvari ili neko pravo odredjenom licu, ili naložiti nasljedniku ili kome drugom licu kome nešto ostavlja, da iz onoga što je ostavljeno da neku stvar odredjenom licu, ili da mu isplati sumu novaca, ili da ga oslobodi nekog duga, ili da ga izdržava ili uopšte da u njegovu korist nešto učini ili da se uzdrži od nečega ili da nešto trpi.

Takvim zavještanjem se po pravilu, ne postavlja nasljednik. Takvo zavještenje naziva se legatom, a lice kome je legatom nešto namijenjeno naziva se legatar.

Obaveza izvršenja legata

Član 90.

Na osnovu izvršenja testamenta legatar ima pravo tražiti izvršenje legata od lica kome je testamentom naloženo da legat izvrši.

Ako je izvršenje legata naloženo nekolicini lica, svako lice odgovara srazmjerno dijelu zaostavštine koji dobija, osim ako se iz testamenta može zaključiti da je zavještalc htio da ova lica za izvršenje legata odgovaraju na drugi način.

Ako je zavještalc propustio odrediti ko je dužan da izvrši legat, obaveza izvršenja važi na svim zakonskim i testamentalnim nasljednicima, srazmjerno njihovim nasljedničkim dijelovima.

Isplata povjerilaca prije legata

Član 91.

Povjerioci zavještačevi imaju pravo da se naplate prije legatara.

Smanjenje legata i tereta

Član 92.

Nasljednik nije dužan da izvrši u cjelini legate čija vrijednost premašuje vrijednost onog dijela nasljedjene imovine kojim je zavještalc mogao slobodno raspolagati.

Isto važi za legatara, ako vrijednost legata ili tereta koje treba da izvrši premašuje vrijednost njegovog legata.

U tim slučajevima svi legati i tereti smanjuju se u istoj srazmjeri ako zavještalc nije drugačije odredio.

Pravo legata kad dužnik legata ne naslijedi

Član 93.

Legatar ima pravo da traži izvršenje legata i kad je lice koje je po testamentu bilo dužno da izvrši legat umrlo prije zavještaoca, ili se odreklo nasljedja, ili je nedostojno da naslijedi.

Predstavnik prava legatara

Član 94.

Važenje legata prestaje ako legatar umre prije zavještaoca, ili se odrekne legata, ili je nedostojan.

U slučajevima iz prethodnog stava predmet legata (Član 89.) ostaju licu koje je bilo dužno da ga izvrši ako iz samog testamenta ne proizilazi kakva druga namjera zavještaočeva.

Član 95.

Važenje legata prestaje i kad je zavještalc otudjio ili potrošio predmet legata ili je taj predmet inače prestao da postoji za života zavještaočeva, ili je slučajno propao poslije njegove smrti.

Odgovornost legatara za dugove zavještaoca

Član 96.

Legatar ne odgovara za dugove zavještaoca.

Izuzetno, za vještalcu može narediti da legatar odgovara za sve ili pojedine njegove dugove, ili dio duga, ali samo u granicama vrijednosti legata.

Legat ostavlja povjeriocu

Član 97.

Kad je zavještalcu ostavio legat svom povjeriocu, ovaj ima pravo da pored izvršenja legata traži i izvršenje svoje tražbine, ako iz testamenta ne proizlazi da je namjera zavještaločeva bila drukčija.

Zastarijevanje prava na izvršenje legata

Član 98.

Pravo na izvršenje legata zastarjeva za godinu dana od dana kad je legatar saznao za svoje pravo i bio ovlašten da traži izvršenje legata.

E. IZVRŠIOCI TESTAMENTA

Odredjivanje izvršioca testamenta

Član 99.

Zavještalcu može testamentom odrediti jedno ili više lica za izvršioca testamenta.

Izvršilac testamenta može biti svako poslovno sposobno lice.

Lice odredjeno za izvršioca testamenta ne mora se primiti te dužnosti.

Dužnosti izvršioca testamenta

Član 100.

Ako za vještalcu nije što drugo htio, dužnost je izvršioca testamenta naročito: da se stara o čuvanju zaostavštine, da njome upravlja, da se stara o isplati dugova i legata, i uopšte da se stara da testament bude izvršen onako kako je za vještalcu htio.

Ako ima više izvršilaca testamenta oni vrše zajedno povjerene im dužnosti, osim ako je zavještalcu drukčije odredio.

Polaganje računa i nagrada izvršiocu

Član 101.

Izvršilac testamenta dužan je položiti sudu račun o svom radu.

On ima pravo na naknadu troškova i na nagradu za svoj trud koja će mu se isplatiti na teret raspoloživog dijela zaostavštine, a prema odluci suda.

Opozivanje izvršioca testamenta

Član 102.

Sud može po prijedlogu ili službenoj dužnosti, opozvati izvršioca testamenta, ako njegov rad nije u skladu sa voljom zaostavština ili sa zakonom.

F. OPOZIVANJE TESTAMENTA

Izričito opozivanje testamenta

Član 103.

Zavještalcu može uvijek opozvati testament u cjelini ili djelimično izjavom datom u bilo kom obliku u kome se po zakonu može sačiniti testament.

Zavještalcu može opozvati pismeni testament i uništenjem pismena.

Odnos ranijeg i kasnijeg testamenta

Član 104.

Ako se kasnijim testamentom izričito ne opozove raniji testament, odredbe ranijeg testamentu ostaju na snazi ukoliko nisu u suprotnosti sa odredbama kasnijeg testamentu.

Ako je zavještalcu uništio kasniji testament raniji testament ponovo dobija snagu, osim ako se dokaže da zavještalcu to nije htio.

Raspolaganje zavještanom stvari

Član 105.

Svako kasnije raspolaganje zavještioca odredjenom stvari koju je bio nekome zavještio ima za posljedicu opozivanja za vještjanja te stvari.

IV - NASLJEDNO - PRAVNI UGOVORI

A. UGOVOR O NASLJEDJIVANJU I O BUDUĆEM NASLJEDSTVU ILI LEGATU

Ništavnost ugovora o nasljedjivanju, budućem nasljedstvu ili legatu

Član 106.

Ništav je ugovor kojim neko ostavlja svoju zaostavštinu ili njen dio svome saugovaraču ili trećem licu.

Član 107.

Ništav je ugovor kojim neko otudjuje nasljedstvo kome se nada, kao i svaki ugovor o nasljedstvu trećeg lica koje je još u životu.

Ništav je isto tako i ugovor o legatu ili kojoj drugoj koristi kojom se jedan ugovarač nada iz nasljedstva koje još nije otvoreno.

Ništavnost ugovora o sadržini testamenta

Član 108.

Ništav je ugovor kojim se neko obavezuje da unese neku odredbu u svoj testament, ili da je ne unese, da opozove neku odredbu iz svog testamenta ili da je ne opozove.

A. USTUPANJE I RASPODJELA IMOVINE ZA ŽIVOTA

Uslovi za punovažnost ustupanja i raspodjele imovine za život

Član 109.

Predak može pravnim poslom medju živima ustupiti i razdijeliti svoju imovinu svojoj djeci i drugim svoj potomcima.

Član 110.

Ustupanje i raspodjela imovine u smislu odredaba prethodnog člana punovažni su samo ako su se s tim saglasili sva djeca i drugi potomci ustupiočevi koji će po zakonu biti pozvani da naslijede njegovu zaostavštinu.

Sporazum o ustupanju i raspodjeli imovine koji ovjerava sudija mora biti sastavljen u pismenom obliku.

Prilikom ovjere sudija će pročitati sporazum i upozoriti ugovarače na posljedice sporazuma.

Potomak koji nije dao saglasnost može je dati naknadno, u istom obliku.

Ustupanje i raspodjela imovine ostaju punovažni ako je potomak koji se nije saglasio umro prije ostavioca a nije ostavio svojih potomaka, ili se odrekao nasljedja, ili je isključen iz nasljedja, ili je nedostojan.

Predmet ustupanja i raspodjele imovine

Član 111.

Ustupanjem i raspodjelom može biti obuhvaćena samo sadašnja imovina ustupiočeva, cjelokupna ili samo jedan njen dio.

Ništava je odredba kojom bi bilo predviđeno kako će se raspodjeliti imovina koja se bude zatekla u zaostavštini ustupiočevoj.

Ustupanje imovine ne ulazi u zaostavštinu

Član 112.

Kad predak koji je za život izvršio ustupanje i raspodjelu svoje imovine umre, njegovu zaostavštinu sačinjavaće samo ona njegova imovina koja nije obuhvaćena ustupanjem i raspodjelom, kao i dobra koja je naknadno stekao.

Ustupljeni dijelovi imovine kao poklon

Član 113.

Ako se sa ustupanjem i raspodjelom nije saglasio koji od nasljednika, dijelovi imovine koji su ustupljeni ostalim nasljednicima smatraju se kao pokloni i sa njima će se poslije smrti pretka postupiti kao sa poklonima učinjenim nasljednicima.

Na isti način postupiće se i ako se ustupiocu poslije ustupanja i raspodjele izvršenih sporazumom sa svim nasljednicima rodi dijete, ili se pojavi nasljednik koji je bio proglašen za umrlog.

Zadržavanje prava prilikom ustupanja i raspodjele

Član 114.

Prilikom ustupanja i raspodjele ustupalac može za sebe ili za svog bračnog druga, ili ka o za koje drugo lice zadržati pravo plodouživanja na svim ustupljenim stvarima, ili na nekim od njih, ili ugovoriti doživotnu rentu u naturi ili novcu, ili doživotno izdržavanje ili kakvu drugu naknadu.

Ako su plodouživanja ili doživotna renta ugovoreni za ustupioaca i njegovog bračnog druga zajedno, u slučaju smrti jednog od njih, plodouživanje ili renta pripada u cjelini preživjelom bračnom drugu do njegove smrti, ako nije što drugo ugovoreno, ili ako drukčije ne proizilazi iz okolnosti slučaja.

Prava ustupiočevog bračnog druga

Član 115.

Ustupilac može ustupanjem i raspodjelom obuhvatiti svog bračnog druga uz njegov pristanak.

Ako bračni drug ne bude obuhvaćen ustupanjem i raspodjelom, njegovo pravo na nužni dio ostaje neokrnjeno.

U tom slučaju ustupanje i raspodjela ostaju punovažne, samo se prilikom utvrđivanja vrijednost zaostavštine radi određivanja nužnog dijela preživjelog bračnog druga dijeli ostaviočeve imovine koji su ustupljeni njegovim potomcima smatraju kao poklon.

Dugovi ustupiočevi pobijanje ustupanja

Član 116.

Potomci između kojih je ustupilac razdijelio svoju imovinu ne odgovaraju za njegove dugove, ako nije što drugo određeno prilikom ustupanja i raspodjele.

Povjerioci ustupiočevi mogu pobijati ustupanje i raspodjelu pod uslovima predviđenim za pobijanje raspolaganja bez naknade.

Obaveze jemstva

Član 117.

Obaveza jemstva koja poslije diobe nastaje sa nasljednika nastaje između potomaka poslije ustupanja i raspodjele imovine koje im je izvršio njihov predak.

Opozivanje

Član 118.

Ustupilac ima pravo da zahtijeva da mu potomak vrati ono što je primio ustupanjem i raspodjelom, ako je ovaj pokazao grubu neblagodarnost prema njemu. Isto pravo ima ustupilac ako potomak ne daje njemu ili kome drugome izdržavanje određeno poslom ustupanja i raspodjele, ili ako ne isplati dugove ustupiočeve čija mu je isplata naložena istim poslom.

U drugim slučajevima neizvršenja tereta određenim poslom ustupanja i raspodjele sud će, vodeći računa o važnosti tereta za ustupioca i o ostalim okolnostima slučaja, odlučiti da li ustupalac ima pravo da zahtijeva vraćanje date imovine, ili samo pravo da traži prinudno vršenje tereta.

Prava potomka poslije opozivanja

Član 119.

Potomak koji je morao da vrati ustupiocu ono što je primio prilikom ustupanja ili raspodjele moći će da zahtijeva svoj nužni dio poslije smrti ustupioca, ako nije isključen iz nasljedja, niti je nedostojan da naslijedi ustupioca, niti se odrekao nasljedja.

Pri izračunavanju njegovog nužnog dijela dijelovi imovine koje je stavilac za života ustupio i raspodijelio svojim ostalim potomcima smatraće se kao poklon.

C. UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU

Uslovi za punovažnost ugovora o doživotnom izdržavanju

Član 120.

Ugovor kojim se jedan ugovarač obavezuje da izdržava doživotno drugog ugovarača, ili neko treće lice, a u kome drugi ugovarač izavljuje da mu ostavlja svu svoju imovinu ili jedan njen dio u nasljedje nije ugovor o nasljedivanju. To je ugovor o otudjivanju uz naknadu cijele ili dijela imovine koja pripada primaocu izdržavanja u vrijeme zaključenja ugovora, čija je predaja davaocu izdržavanja odložena do smrti primaoca izdržavanja (ugovor o doživotnom izdržavanju).

Ugovor o doživotnom izdržavanju mora biti sastavljen u pismenom obliku i ovjeren od sudije.

Prilikom ovjere sudija će pročitati ugovor i upozoriti ugovarače na posljedice ugovora.

Kao ugovori o doživotnom izdržavanju smatraju se i ugovori kojim je uz obećanje nasljedstva poslije smrti ugovorena zajednica života ili zajednica imanja, ili obaveza jednog ugovarača da će čuvati, paziti drugog obradivati njegovo imanje i poslije smrti ga sahraniti ili učiniti nešto drugo u istom cilju.

Ovaj ugovor mogu medjusobno zaključiti lica koja su po zakonu obavezna da se medjusobno izdržavaju.

Upis prava davaoca izdržavanja

Član 121.

Davalac izdržavanja može svoje pravo iz ugovora upisati u javnoj knjizi.

Odgovornost davaocu izdržavanja za dugove primaoca izdržavanja

Član 122.

Davalac izdržavanja ne odgovara poslije smrti primaoca izdržavanja za njegove dugove, ali se može ugovoriti da će određenim povjericima odgovarati za njegove postojeće dugove.

Raskid ugovora o doživotnom izdržavanju

Član 123.

Ugovorene strane mogu sporazumno raskinuti ugovor o doživotnom izdržavanju i pošto je počelo njegovo izvršenje.

Ako prema ugovoru o doživotnom izdržavanju ugovarači žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete, da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može tražiti od suda raskid ugovora.

Svaka strana može tražiti raskid ugovora ako druga strana ne izvršava svoje obaveze.

U slučaju raskida ugovora svaka strana zadržava pravo da od druge strane traži naknadu koja joj pripada po opštim pravilima imovinskog prava.

Uticao promijenjenih prilika

Član 124.

Ako su se poslije zaključenja ugovora prilike toliko promijenile da je njegovo ispunjenje postalo znatno otežano, sud će na zahtjev jedne ili druge strane njihove odnose iznova uređiti ili ih raskinuti, vodeći računa o svim okolnostima.

Sud može pravo primaoca izdržavanja prenijeti u doživotnu novčanu rentu, ako to odgovara i jednoj i drugoj strani.

Prestanak ugovora o doživotnom izdržavanju

Član 125.

U slučaju smrti davaoca izdržavanja njegove obaveze prelaze na njegovog bračnog druga i njegove potomke koji su pozvani na sljedeće, ako na to pristanu. Ako oni ne pristanu na produženje ugovora o doživotnom izdržavanju, ugovor se raskida i oni nemaju pravo da traže naknadu za ranije dato izdržavanje. Ako bračni drug i potomci izdržavaoca nisu u stanju da preuzmu ugovorne obaveze, imaju pravo da traže naknadu od primaoca izdržavanja.

Sud će ovu naknadu odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir imovinske prilike primaoca izdržavanja i lica koja su bila ovlaštena na produženje ugovora o doživotnom izdržavanju.

V - PRELAZAK ZAOSTAVŠTINE NA NASLJEDNIKE

A. OTVARANJE NASLJEDJA

Smrt i proglašenje lica za umrlo

Član 126.

Smrću lica otvara se njegovo nasljedje.

Isto dejstvo ima i proglašenje lica za umrlo.

Otvaranje nasljedja lica proglašenog za umrlog i početak toka rokova

Član 127.

Kao dan otvaranja nasljedja lica koje je proglašeno za umrlo smatra se dan kad je rješenje o proglašenju tog lica za umrlo postalo pravosnažno, ako u samom rješenju nije kao dan smrti određen neki drugi dan.

Rokovi koji po ovom zakonu počinju teći od dana otvaranja nasljedja, počinju da teku u slučaju proglašenja lica za umrlo tek od dana kad je rješenje o tome postalo pravosnažno.

Nedostojnost za nasljedjivanje

Član 129.

Nedostojan je da naslijedi, kako na osnovu zakona tako i na osnovu testamenta, kao i da dobije ma šta na osnovu testamenta:

- (1) ko je s umišljajem lišio ili pokušao da liši život ostavioca,
- (2) ako je prinudom ili prijetnjom natjerao ili prevarom naveo ostavioca da sačini ili opozove testament ili neku odredbu testamenta, ili ga je spriječio da to učini,
- (3) ko je uništio ili sakrio testament ostaviočev u namjeri da spriječi ostvarenje posljednje volje ostaviočeve, kao i onaj ko je falsifikovao testament ostaviočev,
- (4) ko se teže ogriješio o obavezu izdržavanja prema ostaviocu prema kome je imao zakonsku obavezu izdržavanja, kao i onaj ko nije htio ukazati ostaviocu nužnu pomoć.
- (5) građanin koji je pobjegao iz zemlje da bi izbjegao osudu za teže krivično djelo, ili izbjegao vojnu obavezu ili vršio neprijateljsku djelatnost protiv Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije pa se do smrti ostavioca ne vrati u zemlju.

Član 130.

Nedostojnost ne smeta potomcima, nedostojnog, i oni nasljeduju kao da je on umro prije ostavioca.

Nedostojnost prestaje oprostajem ostavioca.

Oprostaj se ne može dati ako je nedostojni nasljednik pobjegao iz zemlje da bi izbjegao osudu za teže krivično djelo, ili izbjegao vojnu obavezu ili je vršio neprijateljsku djelatnost protiv Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, pa se do smrti ostavioca ne vrati u zemlju.

Postojanje nedostojnosti sud utvrđuje po službenoj dužnosti ostim u slučaju iz tačke 4. prethodnog člana.

Postupak za zaostavštinu kad su nasljednici nepoznati

Član 131.

Ako nije poznato da li ima nasljednika sud će oglasom pozvati lica koja polažu pravo na nasljedje da se prijave sudu.

Ako se po proteku jedne godine od objavljivanja oglasa ne pojavi ni jedan nasljednik, zaostavština se predaje nadležnoj skupštini opštine, ali se s tim nasljednik koji bi se javio najkasnije u roku od deset godina od predaje zaostavštine ne lišava prava da mu se preda zaostavština ili dio koji mu pripada.

Staralac zaostavštine

Član 132.

Kad su nasljednici nepoznati ili nepoznatog boravišta, kao i u ostalim slučajevima kad je to potrebno, sud će postaviti privremenog staraoca zaostavštine koji je ovlašten da u ime nasljednika podnosi tužbu, naplaćuje potraživanja i isplaćuje dugove i uopšte da zastupa nasljednike.

O postavljanju privremenog staraoca sud će obavijestiti organ starateljstva koji može postaviti drugog staraoca.

B. STICANJE ZAOSTAVŠTINE I ODRICANJE OD NASLJEDJA

Prelazak zaostavštine na nasljednike

Član 133.

Zaostavština umrlog lica prelazi po sili zakona na njegove nasljednike u trenutku njegove smrti.

Odricanje od nasljedja

Član 134.

Nasljednik se može odreći od nasljedja izjavom kod suda do svršetka rasprave zaostavštine, kojom se dioba zabranjuje ili ograničava.

Odricanje važi i za potomke onoga koji se odrekao od nasljedja ako nije izrično izjavio da se odriče samo u svoje ime. Nasljednik koji se odrekao od nasljedja samo u svoje ime, smatra se kao da nikad nije bio nasljednik.

Ako se odreknu od nasljedja svi nasljednici koji u trenutku smrti ostavioca pripadaju najbližem nasljednom redu, na nasljedje se pozivaju nasljednici sljedećeg nasljednog reda.

Član 135.

Ako je nasljednik umro prije svršetka rasprave zaostavštine, a nije se odrekao od nasljedja, pravo odricanja prelazi na njegove nasljednike.

Nemogućnost odricanja od nasljedja

Član 136.

Ne može se odreći od nasljedja nasljednik koji je raspolagao cijelom, ili jednim dijelom zaostavštine.

Mjere koje jedan nasljednik preduzme samo radi očuvanja zaostavštine, kao i mjere tekuće uprave, ne lišavaju ga prava da se odrekne nasljedja.

Sadržina izjave o odricanju od nasljedja

Član 137.

Odricanje od nasljedja ne može biti djelimično ni pod uslovima.

Odricanje u korist određenog nasljednika ne smatra se kao odricanje od nasljedja. Ovakvo odricanje se smatra kao izjava o ustupanju svog nasljednog dijela.

Odricanje od nasljedja koje nije otvoreno

Član 138.

Odricanje od nasljedja koje nije otvoreno nema nikakvog pravnog dejstva.

Izuzetno od odredbe prethodnog stava, potomak koji može samostalno raspolagati svojim pravima može se sporazumom s pretkom odreći od nasljedja koji bi mu pripalo poslije smrti pretka.

Za punovažnost ovog sporazuma potrebno je da bude sastavljen u pismenom obliku i koji je ovjerio sudija.

Prilikom ovjere sudija će pročitati sporazum i upozoriti pretka i potomka na posljedice sporazuma. Odricanje važi i za potomke onoga koji se odrekao, ako sporazumom o odricanju ili naknadnim sporazumom nije što drugo određeno.

Neopozivost izjave o odricanju ili o primanju nasljedstva i njezin poništaj

Član 139.

Izjava o odricanju od nasljedja ili o primanju nasljedja, ne može se opozvati.

Ako se po davanju izjave o odricanju od nasljedja pronadje imovina za koju se u vrijeme davanja izjave nije znalo da pripada zaostavštini, nasljednik koji je dao takvu izjavu može u roku koji mu sud odredi može tražiti da mu se prizna pravo nasljedstva na dio koji mu po zakonu pripada na novopronadjenu imovinu.

Nasljednik može tražiti poništenje izjave iz stava 1. ovog člana ako je ona izazvana prinudom ili prijetnjom, ili je data usljed prevare ili u zabludi.

Priraštaj

Član 140.

Dio testamentalnog nasljednika koji se odrekao nasljedja pripada ostaviočevim zakonskim nasljednicima, ako iz samog testamenta ne proizilazi druga namjera zavještaočeva.

Član 141.

Dio zakonskog nasljednika koji se odrekao nasljedja samo u svoje ime nasljedjuje se kao da je taj nasljednik umro prije ostavioca.

Zastarjelost prava na zahtjev za predaju zaostavštine

Član 142.

Pravo nasljednika na zahtjev za predaju zaostavštine zastarjeva prema savjesnom držaocu za godinu dana od kada je nasljednik saznao za svoje pravo i za držaoca stvari zaostavštine, a najdalje za deset godina računajući za zakonskog nasljednika od smrti ostaviočeve, a za testamentalnog nasljednika od proglašenja testamenta.

Prema nesavjesnom držaocu ovo pravo zastarjeva za dvadeset godina.

C. ODGOVORNOST NASLJEDNIKA ZA DUGOVE OSTAVIOČEVE

Obim odgovornosti nasljednika

Član 143.

Nasljednik odgovora za dugove ostaviočeve do visine vrijednosti nasljedjene imovine.

Nasljednik koji se odrekao nasljedja ne odgovara za dugove ostaviočeve.

Kad ima više nasljednika oni odgovaraju solidarno za dugove ostaviočeve i to svaki do visine vrijednosti svog nasljednog dijela, bez obzira da li je izvršena dioba nasljedstva.

Medju nasljednicima dugovi se dijele srazmjerno njihovim nasljednim dijelovima, ako testamentom nije drukčije određeno.

Odvajanje zaostavštine

Član 144.

Povjerci ostaviočevi mogu zahtijevati u roku od tri mjeseca od otvaranje nasljedja da se zaostavština odvoji od imovine nasljednika. U tom slučaju nasljednik ne može raspolagati stvarima i pravima zaostavštine niti se njegovi povjerci mogu iz njih naplatiti, dok se ne naplate povjerci koji su tražili odvajanje. Povjerci ostaviočevi koji su tražili ovo odvajanje mogu naplatiti svoja potraživanja samo iz sredstava zaostavštine. Odvojenoj zaostavštini sud može postaviti staraoca.

D. DIOBA NASLJEDSTVA

Pravo na diobu

Član 145.

Diobu nasljedstva može zahtijevati svaki nasljednik. Pravo na diobu nasljedstva ne može zastarjeti. Ništav je ugovor kojim se nasljednik odriče prava da traži diobu kao i odredba u testamentu kojom se dioba zabranjuje ili ograničava.

Nasljednička zajednica

Član 146

Dio diobe nasljednici upravljaju i raspolazu nasljedstvom zajednički. Ako nema izvršioca testamenta a nasljednici se ne slože o upravljanju nasljedstvom, sud će na zahtjev jednog od njih, postaviti upravitelja koji će u njihovo ime upravljati nasljedstvom, ili odrediti svkom nasljedniku dio nasljedstva kojim će on upravljati. Za upravitelja sud može postaviti i nekog od nasljednika. Upravitelj može odobrenjem suda raspolagati stvarima iz zaostavštine ako je za to ovlašten testamentom ili ako je to potrebno radi isplate troškova ili otklanjanju štete na nasljedstvo.

Pravo nasljednog dijela prije diobe

Član 147.

Nasljednik može prije diobe ili prije pravosnažnosti rješenja o nasljedivanju prenijeti svoj nasljedni dio potpuno ili djelimično, samo na sunasljednike. Ugovor o prenosu nasljednog dijela mora biti sudski ovjeren. Ugovor nasljednika sa licem koje nije nasljednik o ustupanju nasljednog dijela obavezuje nasljednika samo da po izvršnoj diobi preda svoj dio saugovaraču odnosno po pravosnažnosti rješenja o nasljedivanju prenese svoj dio na sugovarača.

Pravo nasljednika koji je živio ili privredjivao u zajednici sa ostaviocem

Član 148.

Na zahtjev nasljednika koji je živio ili privredjivao u zajednici sa ostaviocem, sud može, kad to iziskuju opravdana potreba, odlučiti da mu se ostave pojedine stvari pokretne ili nepokretne ili grupe stvari, koje bi pripale u dio ostalih nasljednika, a da im on vrijednost tih stvari isplati u novcu u roku koji sud prema okolnostima odredi.

Za tako određeni iznos ostali nasljednici imaju da isplate zakonsku zalogu na dijelovima zaostavštine dodijeljenim nasljedniku koji je dužan da im izvrši isplatu.

Ako isplata ne bude izvršena u roku, ostali nasljednici imaju pravo da traže naplatu svog potraživanja ili predaju stvari koje bi im inače pripale na ime nasljednog dijela.

Dioba predmeta domaćinstva

Član 149.

Predmet domaćinstva koji služe za zadovoljenje svakodnevnih potreba nasljednika koji je živio sa ostaviocem u istom domaćinstvu, a koji nije njegov potomak ni njegov bračni drug, ostaviće se na njegov zahtjev tom nasljedniku a njihova vrijednost će se uračunati u dio tog nasljednika.

Ukoliko vrijednost predmeta premašuje vrijednost nasljednog dijela, nasljednik kome su ti predmeti ostavljeni isplatiće ovu razliku nasljednicima u novcu.

Obaveza zaštite medju nasljednicima poslije diobe

Član 150.

Svakom nasljedniku ostali nasljednici odgovaraju po samom zakonu ako bi mu neko treće lice, pozivajući se na neko pravo zasnovano prije diobe oduzeto stvar koja je stavljena u njegov nasljedni dio, ili inače smanjilo njegovo pravo. Oni jamče isto tako da stvari stavljene u njegov dio nemaju skrivenih nedostataka.

Nasljednici jamče da potraživanje ostavioca stavljeno u dio jednog nasljednika postoji i da će se moći naplatiti od dužnika do iznosa koji mu je ostavljen u dio.

Obaveza jamstva za postojanje i naplativost potraživanja traje tri godine po završenoj diobi, a za potraživanja koja dospjevaju poslije diobe ona traje tri godine do dospelosti obaveze.

U svim slučajevima jamstva po odredbama prethodnih stavova svaki nasljednik jamči i duguje naknadu srazmjerno svom nasljednom dijelu.

DIO DRUGI - POSTUPAK U NASLJEDNIM STVARIMA

I - POSTUPAK ZA RASPRAVLJANJE ZAOSTAVŠTINE

A. OPŠTE ODREDBE

Predmet postupka za raspravljanje zaostavštine

Član 151.

U postupku za raspravljanje zaostavštine sud utvđuje ko su nasljednici umrlog, koja imovina sačinjava njegovu zaostavštinu, i koja prava iz zaostavštine pripadaju nasljednicima, legatarima i drugim licima.

Primjena pravila parničnog postupka

Član 152.

U postupku za raspravljanje zaostavštine primjenjuju se pravila parničnog postupka, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno.

Pokretanje postupka

Član 153.

Postupak se pokreće po službenoj dužnosti čim sud sazna da je neko lice umrlo ili da je proglašeno umrlim.

Dužnost suda da što prije utvrdi prava stranaka

Član 154.

U toku cijelog postupka sud pazi da prava stranaka budu što prije utvrđena i obezbijedjena. Sud će uzeti u ocjenu sve predloge zainteresovanih lica koji su podneseni pismeno ili usmeno.

Dužnost suda u pogledu lica koja ne mogu da se staraju o svojim poslovima

Član 155.

Sud je dužan naročito da vodi računa o tome da svoja prava ostvare lica koja usljed maloljetnosti, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobna da se staraju o svojim poslovima.

Osnov za donošenje odluka

Član 156.

Sud donosi odluku na osnovu rezultata cjelokupnog raspravljanja uzimajući u obzir kako dokaze koje su stranke podnijele tako i dokaze koje je sud pribavio. Odluka se može zasnovati i na dokazima koji nisu izvedeni pred sudijom koji odluku donosi.

Nadležnost i sastav suda

Član 157.

Za raspravljanje zaostavštine nadležan je opštinski sud. Sve odluke u toku postupka donosi sudija pojedinac.

Preduzimanje radnje u postupku

Član 158.

Izvođenje dokaza i uzimanje izjave o odricanju od nasljedja vrši sudija sa zapisničarom. Ostale izjave i prijedloge stranaka mogu uzimati na zapisnik i drugi ovlašćeni radnici u sudu.

Zapisnik i bilješke

Član 159.

O radnjama izvršenim u postupku sastavlja se zapisnik.

O manje važnim izjavama stranaka i obavještenjima koje sud prikuplja može se, umjesto zapisnika, sačiniti samo bilješka u spisu.

Zapisnik potpisuju stranke ako su prisustvovala radnji u postupku, sudija i zapisničar odnosno drugi ovlašćeni radnik koji je sastavio zapisnik.

Bilješku u spisu potpisuje njen sastavljač.

Oblik odluka

Član 160.

Odluke o postupku donose se u obliku rješenja.

Rješenja protiv kojih je dozvoljena posebna žalba i rješenja drugostepenog suda moraju biti obrazložena.

Žalba protiv rješenja

Član 161.

Protiv rješenja opštinskog suda dozvoljena je žalba, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno.

Žalba se izjavljuje u roku od petnaest dana od dana kada je rješenje žalocu dostavljeno. Žalba zadržava izvršenje rješenja, ako sud drukčije ne odluči.

Sud će odručiti da žalba ne zadržava izvršenje rješenja, naročito u slučaju ako su rješenjem utvrđene mjere za obezbjedjenje zaostavštine, a postoji opasnost da se usljed odlaganja izvršenje ovih mjera osujeti.

Žalba se podnosi opštinskom sudu čije rješenje se pobija.

Sadržaj žalbe

Član 162.

U žalbi treba naznačiti rješenje koje se pobija i sud koji je rješenje donio. Dovoljno je da žalilac ukaže u žalbi u kom pogledu je nezadovoljan rješenjem.

U žalbi se mogu iznositi novi dokazi i nove činjenice bez obaveze da žalilac obrazloži zbog čega ih nije iznosio u prvostepenom postupku.

Postupak po žalbi pred opštinskim sudom

Član 163.

Kad opštinski sud primi žalbu, ispitaće da li je žalba dopuštena i da li je izjavljena od ovlašćenog lica.

Ako opštinski sud utvrdi da žalba nije dopuštena ili da nije izjavljena od ovlašćenog lica, rješenjem će odbaciti žalbu.

Ako opštinski sud utvrdi da je žalba dopuštena, može povodom žalbe novim rješenjem ranije rješenje preinačiti ili ga staviti van snage, ako se time ne vriedjaju prava drugih lica zasnovana na tom rješenju.

Protiv rješenja iz prethodnog stava stranke mogu izaviti žalbu.

Ako opštinski sud ne postupi u smislu odredaba st. 2. i 3. ovog člana dostaviće žalbu zajedno sa spisom nadležnom okružnom sudu bez obzira da li je žalba blagovremena.

Postupak po žalbi pred okružnim sudom

Član 164.

Okružni sud rješava, po pravilu, samo o žalbi koja je blagovremeno izjavljena, ali može uzeti u obzir i žalbu neblagovremeno izjavljenu ako se time ne vrijeđaju prava drugih lica koja se zasnivaju na rješenju.

Nedopuštenost revizije

Član 165.

Protiv rješenja okružnog suda ne može se izjaviti revizija.

Troškovi postupka

Član 166.

Svaka stranka snosi troškove koje je imala tokom ili povodom postupka.

Ako je bilo zajedničkih troškova, sud će odrediti u kojoj će razmjeri stranke snositi te troškove.

Po predlogu jedne stranke sud može odlučiti da druga stranka naknadi troškove koje joj je prouzrokovala očigledno nesvjesnim postupanjem.

Svojtvo stranke

Član 167.

Strankom u smislu ovog zakona smatraju se nasljednici i legatari, kao i druga lica koja ostvaruju neko pravo iz zaostavštine.

B. NADLEŽNOST

Nadležnost za raspravljanje zaostavštine

Član 168.

Za raspravljanje zaostavštine lica koja je u času smrti imalo prebivalište u Socijalističkoj Republici Bosni i Hercegovini, a koje je jugoslovenski državljanin, u pogledu nepokretne imovine koja se nalazi u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji i u pogledu njegove pokretne imovine bez obzira gdje se nalazi, isključivo je nadležan sud u Socijalističkoj Republici Bosni i Hercegovini.

Ako se nepokretna imovina lica iz prethodnog stava nalazi u inostranstvu sud u Socijalističkoj Republici Bosni i Hercegovini biće nadležan samo ako po zakonima države u kojoj se nalazi imovina nije nadležan inostrani organ.

Mjesna nadležnost

Član 169.

Za raspravljanje zaostavštine mjesno je nadležan opštinski sud na čijem je području ostavilac imao u vrijeme smrti prebivalište, a ako ostavilac u vrijeme smrti nije imao prebivalište, nadležan je opštinski sud na čijem području je ostavilac imao boravište (u daljem tekstu: ostavinski sud), ukoliko saveznim zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Ako ostavilac u vrijeme smrti nije imao prebivalište ni boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji nadležan je ostavinski sud u Socijalističkoj Republici Bosni i Hercegovini na čijem području se nalazi sva ili pretežan dio njegove zaostavštine.

Privremene mjere za obezbjedjenje zaostavštine može narediti opštinski sud na čijem području je ostavilac umro kao i opštinski sud na čijem području se nalazi zaostavština.

Dužnosti suda da pazi na svoju nadležnost

Član 170.

U toku cijelog postupka sud je dužan da pazi na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost. Stranke ne mogu ugovoriti ni stvarnu ni mjesnu nadležnost suda.

C. PRETHODNE RADNJE

Dužnosti matičara

Član 171.

Matičar koji je izvršio upis smrti umrlog u matičnu knjigu umrlih, dužan je da u roku od 30 dana dostavi ostavinskom sudu smrtovnicu za umrlog.

Smrtovnica se sastavlja na osnovu podataka dobijenih od srodnika umrlog, od lica sa kojim je umrli živio kao i od drugih lica koja mogu pružiti podatke koji se u smrtovnicu unose.

Ako matičar nije u mogućnosti da pribavi podatke za sastavljanje smrtovnice, dostaviće smrtovnicu samo sa onim podacima sa kojim raspolaže (u daljem tekstu: nepotpuna smrtovnica), navodeći razloge zbog kojih nije mogao da sastavi potpunu smrtovnicu, i ukazujući na podatke koji bi mogli poslužiti ostavinskom sudu za pronalaženje nasljednika i imovine umrlog.

Ako je lice umrlog van područja opštine u kojoj je imalo prebivalište ili boravište, matičar će dostaviti ostavinskom sudu izvod iz matične knjige umrlih, kao i podatke kojima raspolaže a koja mogu poslužiti za sastavljanje smrtovnice. Smrtovnica se sastavlja i u slučaju kad umrli nije ostavio bilo kakve imovine.

Sastavljanje smrtovnice od strane suda

Član 172.

Ako je ostavinskom sudu dostavljena nepotpuna smrtovnica ili samo izvod iz matične knjige umrlih sud će sam prema okolnostima upotpuniti odnosno sastaviti smrtovnicu ili će sastavljanje smrtovnice povjeriti matičaru kloji može da sastavi smrtovnicu.

Sud može, kad je to cjelishodno, sam sastaviti smrtovnicu i van slučajeva iz prethodnog stava ako je izvodom iz matične knjige umrlih ili drugom javnom ispravom dokazana smrt nekog lica ili njegovo proglašenje umrlim.

Sadržina smrtovnice

Član 173.

U smrtovnicu se unose ovi podaci:

1. ime i prezime umrlog i ime njegovog roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo, a za umrla ženska lica i njihovo djevojačko prezime,
2. dan, mjesec i godina, mjesto i po mogućnosti čas smrti.
3. prebivalište odnosno boravište koje je umrli imao,
4. ime i prezime, datum rođenja, zanimanje, prebivalište odnosno boravište bračnog druga umrlog i braće, vanbračne i usvojene djece,
5. ime i prezime, datum rođenja i prebivalište odnosno boravište ostalih srodnika koji bi mogli biti pozvani na nasljedje na osnovu zakona, kao i lica koja su pozvana na nasljedje na osnovu testamenta,
6. približna vrijednost nepokretne imovine i posebno približnu vrijednost pokretne imovine umrlog.

U smrtovnici, po mogućnosti, treba navesti još i: mjesto gdje se nalazi imovina koju je umrli ostvario, da li ima imovine za čije držanje, čuvanje, ili prijavljivanje postoji posebni propisi, da li ima gotovog novca, hartija od vrijednosti, drgocjenosti, štednih knjižica ili kakvih drugih važnih isprava, da li umrli ostavio dugove i koliko, da li je ostavio pismeni testament ili ugovor o odoživotnom izdržavanju ili sporazum o ustupanju i raspdjeli imovine za život i gdje se oni naleze, a ako je umrli sačinio usmeni testament, onda još ime i prezime, zanimanje i boravište svjedoka pod kojima je usmeni testament sačinje.

U smrtovnici će se posebno naznačiti da li se očekuje rođenje djeteta umrlog i da li njegova djeca ili bračni drug imaju staraoca.

Ako je prije ostavioca umro njegov bračni drug ili koje njegovo dijete, ili koje drugo lice koje bi moglo biti pozvano na nasljedje, u smrtovnici će se naznačiti datum i mjesto njihove smrti.

Popis i procjena imovine

Član 174.

Popis i procjena imovine umrlog vrši se po odluci ostavinskog suda kad se ne zna za nasljednike ili za njihovo boravište, kad su nasljednici lica koja usljed maloljetstva, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobna nikako ili nisu sposobna potpuno da se sama staraju o svojim poslovima, kad zaostavština treba da se preda društveno - političkoj zajednici, organizaciji udruženog rada ili drugoj samoupravnoj organizaciji ili zajednici ili drugoj organizaciji kao i u drugim opravdanim slučajevima.

Sud će narediti da se izvrši popis i procjena i u slučaju kad to zahtijevaju nasljednici legatari ili povjerioci umrlog.

Popis i procjena imovine izvršiće se i bez odluke suda prilikom sastavljanja smrtovnice, ako to traži jedan od nasljednika ili legatara.

Sadržaj popisa imovine

Član 175.

Popis imovine će obuhvatiti cjelokupnu imovinu nepokretnu i pokretnu koja je bila u posjedu umrlog u vrijeme njegove smrti.

Popis će obuhvatiti i imovinu koja je pripadala umrlom, a koja se nalazi kod drugog lica, sa naznačenjem kod koga se nalazi ta imovina i po kom osnovu, kao i imovinu koju je držao umrli, a za koju se tvrdi da nije njegova svojima.

U popisu imovine zabilježiće se potraživanja i dugovi umrlog, a posebno i neplaćeni porez.

Način popisivanja imovine

Član 176.

Pokretne stvari popisuju se po vrsti, roda, broju, mjeri i težni ili pojedinačno.

Nepokretnosti popisuju se pojedinačno sa naznačenjem mjesta gdje se nalaze, vrsta i opis objekta, kulture zemljišta, i zemljišnoknjižnih podataka ako su poznati.

Procjena popisne imovine

Član 178.

Prilikom vršenja popisa imovine istovremeno će se naznačiti vrijednost pojedinih pokretnih i nepokretnih stvari koje ulaze u zaostavštinu.

Organ za popis i procjenu imovine

Član 178.

Popis i procjenu imovine vrši nadležni opštinski organ uprave.

Popis i procjenu imovine može vršiti i radnik suda koga sudija odredi.

Popis i procjena imovine vrše se u prisustvu dva punoljetna građanina, a kad je to potrebno i uz sudjelovanje vještaka.

Popis i procjeni imovine može prisustvovati svako zainteresovano lice.

Dostavljanje popisa i procjene imovine sudu

Član 179.

Nadležni opštinski organ uprave koji je izvršio popis i procjenu imovine, dostaviće podatke o izvršenom popisu i procjeni ostavinskom sudu.

Postupanje sa predmetima za koje postoje posebni propisi

Član 180.

Kad se u zaostavštini pronadju predmeti za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, sa njima će se poslije izvršenog popisa postupati po tim propisima.

Privremene mjere za obezbjedjenje zaostavštine

Član 181.

Ako se utvrdi da nijedan od prisutnih nasljednika nije sposoban da upravlja imovinom (zaostavštinom), a nema zakonskog zastupnika, ili ako se nasljednici nepoznati ili odsutni, ili kad druge okolnosti nalažu naročitu opreznost, nadležni opštinski organ uprave predaće u hitnim slučajevima imovinu ili njen dio na čuvanje pouzdanom licu, i o tome će odmah obavijestiti sud na čijem se području ta imovina nalazi, koji može ovu mjeru izmijeniti ili ukinuti.

Gotov novac, hartije od vrijednosti, dragocijenost, štedne knjižice i druge važne isprave treba u takvom slučaju predati na čuvanje sudu na čijem području se imovina nalazi. Ovaj sud će obavijestiti ostavinski sud o svim mjerama za obezbjedjenje zaostavštine.

Postavljanje privremenog staraoca zaostavštine

Član 182.

Kad je po ovom zakonu potrebno postaviti privremenog staraoca zaostavštine, postavljenje će izvršiti ostavinski sud.

Prije postavljanja privremenog staraoca sud će, po mogućnosti, zatražiti mišljenje u pogledu ličnosti staraoca od lica koja su pozvana na nasljedje.

II - SASTAVLJANJE SUDSKOG TESTAMENTA, ČUVANJE I OPOZIVANJE TESTAMENTA

Nadležnost

Član 183.

Za sastavljanje sudskog testamenta, čuvanje testamenta u sudu i za opozivanje testamenta pred sudom nadležan je svaki opštinski sud.

Poslove oko sastavljanja, uzimanja na čuvanje i opozivanje testamenta vrši sudija pojedinac.

Sastavljanje sudskog testamenta

Član 184.

Kad se testament sastavlja u sudu po pokazivanju zavještaoaca, sudija će prethodno utvrditi identitet za vještaoca.

Sudija će zatim saslušati kazivanje zavještaoaca koje će vjerno zabilježiti u zapisnik, po mogućnosti rječima samog za vještaoca, pazeći pri tom da volja za vještaoca bude jasno izražena.

U zapisnik će se unijeti i sve okolnosti koje bi mogle biti od uticaja na punovažnost testamenta.

Kad je to potrebno, sudija će za vještaocu objasniti propise koji ograničavaju zavještaoaca u raspolaganju testamenta.

Pošto zavještalc sam pročita zapisnik ili mu sudija pročita, ako ne zna da čita, i za vještalc izjavi da je njegova posljednja volja u svemu vjerno zabilježena, sudija će sve to potvrditi u samom zapisniku i ovjeriti svojim potpisom.

Ako za vještalc i svjedoci identiteta ne znaju pisati, staviće na zapisnik svoj rukoznak.

Utvrđivanje identiteta zavještaoaca i svjedoka

Član 185.

Ako sudija ne poznaje zavještaoaca lično i po imenu, identitet za vještaoca se utvrđuje ličnom kartom i izjavom jednog punoljetnog svjedoka.

Ako za vještalc nema ličnu kartu a ni sudija ga lično i po imenu ne poznaje, dovoljno je da njegov identitet posvjedoče dva punoljetna svjedoka.

Identitet svjedoka testamenta i svjedoka identiteta zavještaoaca, ako ih sudija lično ne poznaje, utvrdiće se ličnom kartom.

U zapisniku će se navesti način kakoji je utvrđen identitet za vještaoca i svjedoka identiteta odnosno svjedoka testamenta.

Testament sastavljen od više listova

Član 186.

Ako se zapisnik o sastavljanju testamenta sastoji od više listova, svi listovi će se prošiti jamstvenikom i oba kraja jamstvenika zapečatiti sudskim pečatom.

Svaki list za vještalc će posebno potpisati odnosno na njemu staviti svoj rukoznak.

Na kraju zapisnika naznačiće se od koliko se listova sastoji testament.

Čuvanje sudskog testamenta i predaja zavještaocu

Član 187.

Testament sastavljen u sudu zavještalcu može ostaviti na čuvanje sudu, a može zahtijevati da mu se preda.

Ako zavještalcu ostavi sudski testament na čuvanje sudu, sudija će narediti da se testament stavi u poseban omot i zapečati, a zavještaocu će se, na njegov zahtjev, izdati potvrda da je testament sastavljen i ostavljen sudu na čuvanje.

Testament se u sudu čuva odvojeno od ostalih spisa.

Kad zavještalcu traži da mu se preda sudski testament, sudija će mu predati zapisnik o stavljanju tog testamenta u posebnom zapisniku koji potpisuje zavještalcu, utvrđiće se da je testament sastavljen u sudu i predat zavještaocu.

Sastavljanje testamenta zavještaocu koji ne zna službeni jezik ili je nijem

Član 188.

Ako zavještalcu ne zna službeni jezik, pozvaće se zakleti tumač i još dva svjedoka koji uz službeni jezik znaju i jezik i pismo zavještaoca, pa će se testament pred njima napisati onako kako ga tumač prevede na službeni jezik.

Ako je zavještalcu nijem, pozvaće se zakleti tumač i dva svjedoka koji se sa zavještaocem mogu sporazumjeti. Zapisnik o sastavljanju testamenta u slučajevima iz prethodnih stavova potpisuju i tumač i svjedoci.

Povjerenje testamentu sudu

Član 189.

Kad se preda na čuvanje testament koji nije sastavljen u sudu, zavještalcu ga predaje lično sudiji, otvorenog ili u zatvorenom omotu.

O predaji testamentu, sastaviće se zapisnik u kome se mora navesti kako je utvrđen identitet zavještaoca.

Otvoreni testament staviće se u poseban omot i zapečatiti a zavještaocu će se, na njegov zahtjev, izdati potvrda da je testament povjeren na čuvanje sudu.

Ako je na čuvanje predat otvoren testament sudija će zavještaoca upozoriti na nedostatke zbog kojih testament ne bi bio punovažan.

Vraćanje testamentu zavještaocu

Član 190.

Testament koji se nalazi na čuvanju kod suda vratiće se zavještaocu na njegov zahtjev.

Testament će se vratiti i zavještaočevom punomoćniku koji ima ovjereno punomoćje za taj posao.

O vraćanju testamentu sastaviće se zapisnik u kome će se navesti način na koji je utvrđen identitet lica kome se vraća testament.

Ako se testament vraća punomoćniku, punomoćje će se priložiti zapisniku i zadržati u sudu.

Čuvanje isprava o usmenom testamentu

Član 191.

Ako su svjedoci usmenog testamentu podnijeli sudu pismeno koje sadrži volju zavještaoca, sud će prijem ovakvog pismena zapisnički utvrditi, staviti u poseban omot i zapečatiti.

Sud će postupiti po odredbi prethodnog stava i kad svjedoci usmenog testamentu dodju u sud da usmeno ponove izjavu zavještaoca.

Prilikom uzimanja izjava svjedoka sud će nastojati da utvrdi izjavu volje zavještaoca, a pored toga ispitaće i okolnosti od kojih zavisi punovažnost usmenog testamenta.
Isprave o usmenom testamentu čuvaće se u sudu odvojeno od ostalih spisa.

Opozivanje testamenta pred sudom

Član 192.

Zavještalcu može pred sudom opozvati svoj testament.

Na opozivanje testamenta pred sudom shodno će se primjenjivati odredbe ovog zakona koje važe za sastavljanje sudske testamenta.

Kad zavještalcu opozove testament opozivanje će se zabilježiti na testamentu koji se čuva u sudu.

Sastavljanje i opozivanje testamenta van sudske zgrade

Član 193.

U slučaju potrebe sud će sastaviti testament i primiti izjavu o opozivanju testamenta i van sudske zgrade.

Obavješćavanje suda zavještaoćevog prebivališta

Član 194.

Ako je testament sastavljen u sudu na čijem području zavještalcu nema prebivališta, ili ako je testament tom sudu predat na čuvanje, ili ako je testament pred tim sudom opozvan taj sud je dužan da o tome odmah izvjesti sud na čijem području zavještalcu ima prebivalište.

II - POSTUPAK SA TESTAMENTOM

Predaja testamentu sudu

Član 195.

Testament koji je umrli ostavio dostaviće se u sudu zajedno sa smrtovnicom.

Organ koji sastavlja smrtovnicu provjeriće da li je umrli ostavio testament, odnosno da li postoji isprava ili dokazi o usmenom testamentu.

Proglašenje testamentu

Član 196.

Kad sud utvrdi da je lice koje je ostavilo testament umrlo ili da je proglašeno umrlim otvoriće njegov testament bez povrede pečata, pročitće ga i o tome sastavi zapisnik. Ovako će se postupiti bez obzira da li je testament po zakonu punovažan i da li ima više testamentu.

Otvaranje i čitanje testamentu izvršiće se u prisustvu dva punoljetna građanina koji mogu biti i lica koja su pozvana na nasljedje.

Proglašenju testamentu mogu prisustvovati nasljednici, legatari i druga zainteresovana lica i tražiti prepis testamentu.

Opštinski sud kod koga se testament nadje ili kome bude podnesen, otvoriće i pročitati testament iako je za raspravljanje zaostavštine nadležan drugi opštinski sud ili inostrani organ.

Zapisnik o proglašenju pismenog testamenta

Član 197.

Zapisnik o proglašenju pismenog testamenta treba da sadrži:

1. koliko je testamenata nadjeno, koji datum nose i gdje su nadjeni,
2. ko je testamente predao sudu ili sastavljaču smrtovnice,
3. da li je testament predat otvoren ili zatvoren i kakvim je pečatom bio zapečaćen,
4. koji su svjedoci prisustvovali otvaranju i proglašenju testamenta.

Ako je prilikom otvaranja testamenta primjećeno da je pečat povrijeđen ili da je u testamentu nešto brisano, precrtano ili ispravljano ili ako se što drugo sumnjivo nadje mora se i to u zapisniku navesti.

Zapisnik potpisuju sudija, zapisničar i svjedoci.

Na proglašeni testament sud će staviti potvrdu o njegovom proglašenju sa naznačenjem datuma proglašenja, kao i broj i datum ostalih pronadjenih testamenata.

Proglašenje usmenog testamenta

Član 198.

Ako je umri sačinio usmeni testament, i o tome postoji isprava koju su svjedoci svojeručno potpisali, sud će sadržinu ove isprave proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta..

Ako takve isprave nema, svjedoci pred kojima je usmeni testament izjavljen saslušaće se ponaosob o sadržini testamenta, a naročito o okolnostima od kojih zavisi njegova punovažnost, pa će zapisnik o saslušanju ovih svjedoka proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

Ako stranka zahtijeva da se svjedoci usmenog testamenta saslušaju pod zakletvom ili ako sud nadje da je takvo saslušanje potrebno, odrediće ročište za saslušanje ovih svjedoka na koje će prozvati predlagača, a ostala zainteresovana lica samo ako se time ne bi odugovlačio postupak.

Proglašenje nestalog ili uništenog testamenta

Član 199.

Ako je pismeni testament nestao ili je uništen nezavisno od ostaviočeve volje, a medju zainteresovanim licima nema spora o ranijem postojanju tog testamenta, o obliku u kome je sastavljen, o načinu nestanka ili uništenja, kao ni o sadržini testamenta, ostavinski sud će o tome saslušati sva zainteresovana lica i po njihovim predlozima izvesti potrebne dokaze, pa će taj zapisnik proglasiti po odredbama koje važe za proglašavanje pismenog testamenta.

Ako bi zaostavština, kad ne bi bilo testamenta, postala društvena svojina, sporazum zainteresovanih lica o ranijem postojanju testamenta, o njegovom obliku, i sadržini važi samo uz saglasnost nadležnog organa.

Ako medju zainteresovanim licima ima lica koja nisu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima, sporazum iz prethodnih stavova važi samo uz saglasnost organa starateljstva.

Dostavljanje i čuvanje isprava o proglašenju testamenta

Član 200.

Zapisnik o proglašenju testamenta sa izvornim pismenim testamentom, odnosno sa ispravom o usmenom testamentu ili zapisnikom o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, dostaviće se ostavinskom sudu, a sud koji je testament proglasio zadržaće njihov prepis.

Izvorni pismeni testament, isprava o usmenom testamentu, zapisnik o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, kao i zapisnik o sadržini nestalog ili uništenog pismenog testamenta, čuvaće se u sudu odvojeno od drugih spisa, a njihov ovjereni prepis priložiće se spisima.

IV - MEDJUNARODNI TESTAMENT

Punovažnost medjunarodnog testamenta

Član 201.

Medjunarodni testament (u daljem tekstu: testament) je punovažan u pogledu oblika, bez obzira na mjesto gdje je napravljen, gdje se nalaze dobra, državljanstvo, prebivalište ili boravište zavještaoca, ako je napravljen u obliku testamenta, saglasno odredbama člana 202. do 205. ovog zakona.

Ništavnost testamenta iz prethodnog stava ne utiče na njegovu eventualnu punovažnost u pogledu oblika kao testamenta druge vrste.

Član 202.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na oblike testamentalnih odredaba koje su u istom pismenu sačinila dva ili više lica.

Oblik testamenta

Član 203.

Testament mora biti napravljen u pismenom obliku.

Zavještalcu ne mora svojeručno napisati testament.

Testament može biti napisan na bilo kom jeziku, rukom ili na neki drugi način.

Član 204.

U prisustvu dva svjedoka i lica ovlašćenog za testament, zavještalcu izjavljuje da je pismeno njegov testament i da je upoznat sa njegovom sadržinom.

Zavještalcu nije dužan da sa sadržinom testamenta upozna svjedoka niti ovlašćeno lice.

Potpis na testamentu

Član 205.

U prisustvu svjedoka i ovlašćenog lica, zavještalcu potpisuje testament ili, ako ga je prethodno potpisao, priznaje i potvrđuje potpis za svoj.

Ako zavještalcu nije u stanju da se potpiše, saopštiće razlog ovlašćenom licu koje će to zabilježiti na testamentu.

Osim toga, zakon prema kojem određeno lice, može ovlastiti zavještaoca da zatraži da ga drugo lice, u njegovo ime, potpiše na testamentu.

Svjedoci i ovlašćeno lice u prisustvu zavještaoca, stavljaju istovremeno svoje potpise na testament.

Član 206.

Potpisi se moraju staviti na kraju testamenta.

Ako se testament sastoji od više listova, svaki list mora da potpiše zavještalcu ili ako on nije u stanju da potpiše, drugo lice u njegovo ime, ili, ako ga nema, ovlašćeno lice. Svaki list mora biti obilježen brojem.

Datum testamenta

Član 207.

Datum testamenta je datum pod kojim ga je potpisalo ovlašćeno lice.
Ovaj datum mora biti sastavljen na kraju testamenta od strane ovlašćenog lica.

Izjava o čuvanju testamenta

Član 208.

Ako ne postoji obavezan propis o čuvanju testamenta, ovlašćeno lice, upitaće zavještaoca da li želi da da izjavu u pogledu čuvanja testamenta. U tom slučaju, i na izričit zahtjev zavještaoca, mjesto gdje on ima namjeru da čuva testament zabilježiće se u potvrdi predviđenoj u članu 209. ovog zakona.

Potvrda testamenta

Član 209.

Ovlašćeno lice priložiće testamentu potvrdu u skladu sa odredbama člana 210. ovog zakona kojim se utvrđuje da su poštovane obaveze propisane ovim zakonom.

Član 210.

Potvrda koju izdaje ovlašćeno lice sastavlja se u sljedećem obliku:

Član 211.

Ovlašćeno lice čuva jedan primjerak potvrde, a drugi predaje zavještaocu.

Član 212.

Osim ako se protivno ne dokaže, potvrda ovlašćenog lica uzima se kao dovoljan dokaz formalne punovažnosti pismena kao testamenta u smislu ovog zakona.

Član 213.

Nepostojanje ili nepravilnost potvrde ne utiče na formalnu punovažnost testamenta napravljenog u skladu sa ovim zakonom.

Opozivanje testamenta

Član 214.

Testament podliježe redovnim propisima o opozivanju testamenta.

Stavljanje i čuvanje testamenta

Član 215.

Ovlašćeno lice za sastavljanje testamenta, u smislu ovog zakona, je sudija opštinskog suda, konzularni predstavnik ili diplomatski predstavnik Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji vrši konzularne poslove i zapovjednik broda.

Zavještalac može testament ostaviti na čuvanje kod opštinskog suda. U tom slučaju sudija će narediti da se testament stavi u poseban omot i zapečati.

Svjedoci i tumači testamenta

Član 216.

Pri sačinjavanju testamenta svjedoci mogu biti punoljetna lica koja nisu lišena poslovne sposobnosti i koja razumiju jezik na kome je zavještalac izjavio da je pismeno njegov testament i da je upoznat sa njegovom sadržinom.

Ne mogu biti svjedoci pri sačinjavanju testamenta: potomci zavještaoca, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi preci i usvojici, njegovi srodnici u pobočnoj liniji do četvrtog stepena zaključno, bračni drugovi svih ovih lica i bračni drug zavještaoca.

Odredbe prethodnih stavova shodno se primjenjuju i na tumače.

Tumačenje odredaba testamenta

Član 217.

U vezi sa tumačenjem i primjenom odredaba ovog zakona, vodiće se računa o njegovom međunarodnom obilježju i o potrebi njegovog jednoobraznog tumačenja.

V - POSTUPAK OSTAVINSKOG SUDA PO PRIJEMU SMRTOVNICE

Ispitivanje nadležnosti

Član 218.

Po prijemu smrtovnice sud će ispitati da li je nadležan za raspravljanje zaostavštine, pa ako ustanovi da nije nadležan dostaviće spise predmeta nadležnom sudu.

Ako sud ustanovi da je za raspravljanje zaostavštine inostrani organ, rješenjem će se proglasiti nenadležnim.

Mjere ostavinskog suda za obezbjedjenje zaostavštine

Član 219.

Mjere za obezbjedjenje zaostavštine može narediti ostavinski sud u toku cijelog postupka za raspravljanje zaostavštine.

Pozivanje izvršioca testamenta

Član 220.

Ako je ostavilac postavio izvršioca testamenta, sud će to izvršiocu testamenta saopštiti i pozvati ga da u određenom roku izjavi da li se prima te dužnosti.

Postavljanje staroca nerodjenom djetetu

Član 221.

Ako se očekuje rođenje djeteta koje bi bilo pozvano na nasljedje, ostavinski sud će o tome obavijestiti organ starateljstva.

Ako organ starateljstva drukčije ne odredi, o pravima još nerodjenog djeteta staraće se jedan od njegovih roditelja.

Postupak kad nema imovine ili kad ima samo pokretne imovine

Član 222.

Ako prema podacima iz smrtovnice umrli nije ostavio imovinu ili je ostavio samo pokretnu imovinu, a nijedno od lica pozvanih na nasljedje ne traži da se sprovede rasprava, ostavinski sud će rješenjem odlučiti da se ne raspravlja zaostavština.

Kad sud odluči da se ne raspravlja zaostavština, obavijestit će o tome organ starateljstva ako među nasljednicima ima lica koja nisu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima, a nemaju roditelje.

Ako je sud odlučio da se ne raspravlja zaostavština iz prethodnog stava, lica pozvana na nasljedje mogu ostvariti prava koja im pripadaju kao nasljednicima.

Odvajanje zaostavštine od imovine nasljednika

Član 223.

Kad se po zakonu može tražiti odvajanje zaostavštine od imovine nasljednika, sud će na prijedlog ovlašćenih lica narediti to odvajanje, primjenjujući pri tom shodno odredbe ovog zakona o privremenim mjerama za obezbjeđenje zaostavštine.

VI - RASPRAVLJANJE ZAOSTAVŠTINE

Poziv na ročište

Član 224.

Za raspravljanje zaostavštine sud će odrediti ročište.

U pozivu na ročište sud će zainteresovana lica obavijestiti o pokretanju postupka i o postojanju testamenta, ako postoji, i pozvati da odmah dostave sudu pismeni testament odnosno ispravu o usmenom testamentu ako se kod njih nalazi, ili da naznače svjedoke usmenog testamenta.

Sud će u pozivu upozoriti zainteresovana lica da mogu do završetka postupka dati sudu izjavu da li se primaju nasljedja ili se nasljedja odriču, a ako na ročište ne dodju ili ne daju izjavu, da će sud o njihovom pravu odlučiti prema podacima kojima raspolaže.

O pokretanju postupka za raspravljanje zaostavštine, ako je umrli ostavio testament, sud će obavijestiti i na ročište pozvati i ona lica koja bi mogla po zakonu polagati pravo na nasljedje.

Ako je umrli postavio izvršioca testamenta, sud će i njega obavijestiti o pokretanju postupka.

Pozivanje oglasom

Član 225.

Ako se ne zna da li ima nasljednika, sud će oglasom pozvati lica koja polažu pravo na nasljedje da se prijave sudu u roku od godinu dana od dana objavljivanja oglasa u "Službenom listu SRBiH".

Oglas će se pribiti i na oglasnu tablu suda, a po potrebi i na drugi pogodan način.

Po odredbama potrebnih stavova sud će postupiti i ako je nasljedniku postavljen privremeni zastupnik zbog toga što je boraviše nasljednika nepoznato, a nasljednik nema punomoćnika, ili zbog toga što se nasljednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika, nalaze u inostranstvu, a dostavljanje se nije moglo izvršiti (Član 84. stav 2. tač. 4 i 5. Zakona o parničnom postupku).

Po isteku roka iz stava 1. ovog člana sud će raspraviti zaostavštinu na osnovu izjave postavljenog staroca i podataka kojima sud raspolaže.

Raspravljanje na ročištu

Član 226.

U postupku za raspravljanje zaostavštine sud će raspraviti sva pitanja koja se odnose na zaostavštinu, naročito o pravu na nasljedje, o veličini nasljednog dijela i o pravu na legat.

O pravima iz prethodnog stava sud, po pravilu, odlučuje nakon što od zainteresovanih lica uzme potrebne izjave.

O pravima lica koja nisu došla na ročište, a uredno su pozvana, sud će raspraviti prema podacima sa kojima raspolaže, uzimajući u obzir njihove pismene izjave koje sud primi do donošenja rješenja.

Prilikom raspravljanja zaostavštine zainteresovana lica mogu davati izjave bez prisustva drugih zainteresovanih lica, i nije potrebno da se u svakom slučaju tim licima daje prilika da se izjasne o izvajvama drugih zainteresovanih lica.

Ako sud posumnja da je lice koje po zakonu polaže pravo na nasljedje jedini i najbliži srodnik umrlog, može saslušati lica za koja smatra da bi mogla imati jednako ili jače pravo na nasljedje, a može ta lica pozvati i oglasom po odredbama prethodnog člana.

Izjava o primanju nasljedja i o odricanju od nasljedja

Član 227.

Ako se nasljednik primio nasljedja ili se odrekao nasljedja, izjavu o tom mora potpisati nasljednik ili njegov zastupnik. Potpis na izjavi o primanju nasljedja ili o odricanju od nasljedja koja je podnesena sudu, kao i potpis na punomoći moraju biti ovjereni.

U izjavi treba navesti da li se nasljednik prima odnosno odriče dijela koji mu pripada na osnovu zakona ili na osnovu testamenta, ili se izjava odnosi na nužni dio.

Izjavu o odricanju od nasljedja nasljednik može dati pred ostavinskim sudom ili pred svakim drugim opštinskim sudom

Prilikom davanja izjave o odricanju od nasljedja, sud će nasljednika upozoriti da se može odreći nasljedja samo u svoje ime, ili ime svojih potomaka.

Prigovor na popis ili procjenu

Član 228.

Ako stranke prigovore popisu ili procjeni imovine, sud može, ako to smatra za potrebno, narediti da radnik suda ponovo izvrši popis ili procjenu.

Ako popis imovine nije izvršen, sud može na osnovu podataka zainteresovanih lica sam utvrditi imovinu koja ulazi u zaostavštinu.

Upućivanje na parnicu zbog spora o činjenicama

Član 229.

Sud će prekinuti raspravljavanje zaostavštine i uputiti stranke da povedu parnicu pred sudom i postupak pred organom uprave ako su među strankama spome činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo.

Sud će postupiti u smislu prethodnog stava naročito ako su spome:

1. činjenice od kojih zavisi pravo na nasljedje, a naročito punovažnost ili sadržina i odnos nasljednika i ostavioca na osnovu koga se po zakonu nasljedjuje,
2. činjenice od kojih zavisi osnovnost zahtjeva nadživjelog bračnog druga i potomaka ostaviočevih, koji su živjeli sa ostavioцем u istom domaćinstvu da im se iz zaostavštine izdvoje predmeti domaćinstva koji služe za zadovoljenje svakodnevni potreba,
3. činjenice od kojih zavisi veličina nasljednog dijela, a naročito uračunavanje u nasljedni dio,
4. činjenice od kojih zavisi osnovnost isključenja nužnih nasljednika ili osnovnost razloga za nedostojnost,
5. činjenice o tome da li se neko lice odreklo nasljedja.

Ako ne postoji spor o činjenicama iz prethodnog stava, već se stranke spore o primjeni prava ostavinski sud raspraviće pravna pitanja u postupku za raspravljavanje zaostavštine.

Upućivanje na parnicu zbog spora o pravu na legat ili o drugom pravu na zaostavštinu

Član 230.

Ako među strankama postoji spor o pravu na legat ili o drugom pravu iz zaostavštine, sud će takodje, uputiti stranke da povedu parnicu ili postupak pred organom uprave ali neće prekidati raspravljavanje zaostavštine.

Upućivanje na parnicu zbog spora o primjeni prava ili o činjenicama

Član 231.

Ako se nasljednici spore bilo o činjenicama bilo o primjeni prava, sud će prekinuti raspravljavanje zaostavštine i uputiti stranke da provedu parnicu pred sudom ili postupak pred organom uprave o ovim slučajevima:

1. ako između nasljednika postoji spor o tome da li neka imovina ulazi u zaostavštinu,
2. ako između nasljednika postoji spor povodom zahtjeva potomaka ili usvojenika ostavioca koji su sa njim živjeli u zajednici da im se iz zaostavštine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti ostaviočeve imovine.

Upućivanje na parnicu i trajanje prekida postupka

Član 232.

Sud će uputiti na parnicu pred sudom odnosno na postupak pred organom uprave onu stranku čije pravo smatra manje vjerovitim.

Ako sud prekine postupak, odrediće rok u kome treba pokrenuti parnicu pred sudom, odnosno postupak pred organom uprave.

Ako stranka u određenom roku postupi po rješenju suda, prekid postupka trajaće dok parnica pred sudom odnosno postupak pred organom uprave ne bude pravosnažno završen.

Ako stranka u određenom roku ne postupi po rješenju suda, nastaviće se raspravljavanje zaostavštine, i ako stranka do završetka tog postupka ne podnese dokaz da je pokrenula parnicu pred sudom odnosno postupak pred organom uprave dovršiće se raspravljavanje zaostavštine bez obzira na zahtjeve u pogledu kojih je stranka upućena na parnicu pred sudom odnosno na postupak pred organom uprave.

Kad je ostavinski sud raspravio zaostavštinu o prethodnom stavu, kao i kad je raspravio zaostavštinu, a trebalo je da stranke uputi na parnicu, pravosnažnost odluke ostavinskog suda ne sprečava da se o odnosnom zahtjevu pokrene parnica.

VII - RJEŠENJE O NASLJEDJIVANJU I LEGATU

Sadržina rješenja o nasljedjivanju

Član 233.

Kad sud utvrdi kojim licima pripada pravo na nasljedje ovlastiće ta lica za nasljedni ke rješenjem o nasljedjivanju.

Rješenje o nasljedjivanju treba da sadrži:

1. ime i prezim umrlog i ime njegovog roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrla udata ženska lica i njihovo djevojačko prezime,
 2. označenje nepokretnosti sa podacima iz zemljišnih knjiga, kao i označenje pokretnih stvari sa pozivom na popis,
 3. ime i prezime, zanimanje i prebivalište nasljednika, odnosno nasljednika prema ostaviocu, da li nasljeduje kao zakonski ili testamentarni nasljednik, ako ima više nasljednika i dio u kome učestvuju u nasljedju.
 4. da li je i ukoliko pravo nasljednika odloženo zbog neprispjelog vremena, ili je ograničeno na izvjesno vrijeme, ili je odloženo zbog neispunjavanja uslova ili je zavisno od raskidnog uslova odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uslov ili je ograničeno pravo produživanja i u čiju korist.
 5. ime i prezime, zanimanje i prebivalište lica kojima je pripao legat, ploduživanje, ili koje drugo pravo iz zaostavštine sa tačnim naznačenjem toga prava.
 6. odredbe o poljoprivrednom zemljištu koje prelazi propisani maksimum pojedinog nasljednika odnosno legatara.
- Ako u postupak za raspravljanje zaostavštine svi nasljednici i sporazumno predlože diobou i način diobe, sud će ovaj sporazum unijeti u rješenjke o nasljedjivanju.

Dostavljanje rješenja o nasljedjivanju

Član 234.

Rješenje o nasljedjivanju dostaviće se svim nasljednicima i legatarima, kao i licima koja su u toku postupka istakla zahtjev za nasljedje.

Pravosnažno rješenje o nasljedjivanju dostaviće se skupštini opštine.

Upisi u zemljišnoj knjizi i prodaja pokretnih stvari

Član 235.

Kad budu podneseni dokazi o izvršenju i obezbjedjenju obaveza koje su nasljedniku naložene testamentom u korist lica koja nisu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima ili za postizanje neke opštekorisne svrhe, sud će narediti da se u zemljišnu knjigu izvrše potrebni upisi, kao i da se ovlašćenim licima predaju pokretne stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Mjere obezbjedjenja kad je pravo nasljednika ili legatara usvojeno

Član 236.

Kad je pravo nasljednika ili legatara odloženo zbog neprispjelog vremena, ili je ograničeno na izvjesno vrijeme, ili je odloženo zbog još neispunjenog uslova ili je zavisno od raskidnog uslova odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uslov, sud će po predlogu zainteresovanih lica odrediti privremene mjere za obezbjedjenje odnosno dijela zaostavštine po odredbama koje važe za izvršni postupak, ukoliko testamentom nije što drugo određeno.

Posebno rješenje o legatu

Član 237.

Ako nasljednici ne osporavaju legat, sud može i prije donošenja rješenja o nasljedju, na zahtjev legataru, donijeti posebno rješenje o legataru. U tom slučaju shodno će se primjenjivati odredbe o dostavljanju pravosnažnog rješenja o nasljedjivanju skupštini opštine o upisima u zemljišnoj knjizi o predaji pokretnih stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Rješenje o pravosnažnosti rješenja o nasljedjivanju legatu

Član 239.

Pravosnažno rješenje o nasljedjivanju ili legatu vezuje stranke koje su učestvovala u postupku raspravljanja zaostavštine, ukoliko im nije poznato pravo da svoj zahtjev ostvaruju u parnici.

VIII - NASLJEDNOPRAVNI ZAHTJEVI POSLIJE PRAVOSNAŽNOSTI RJEŠENJA O NASLJEDJIVANJU

Naknadno pronadjena imovina

Član 240.

Ako se po pravosnažnosti rješenja o nasljedjivanju pronadje imovina za koju se u vrijeme donošenja rješenja nije znalo da pripada zaostavštini, sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu, već će ovu imovinu novim rješenjem raspodijeliti na osnovu ranijeg donesenog rješenja o nasljedjivanju.

Ako ranije nije raspravljana zaostavština, sud će raspraviti zaostavštinu samo ako se pronadjena imovina sastoji iz nepokretnosti.

Ako se pronadjena imovina sastoji iz pokretne imovine, sud će raspraviti zaostavštinu samo na zahtjev zainteresovanih lica.

Prije raspravljanja naknadno pronadjene imovine, sud će pozvati nasljednike koji su se orekli nasljedja da se u određenom roku izjasne da li ostaju kod odricanja ili traže da im se prizna pravo na nasljedje na naknadno pronadjenoj imovini.

Rješenje kojim je raspodjeljena naknadno pronadjena imovina, sud će dostaviti i nasljednicima koji su se odrekli nasljedja.

Naknadno pronadjeni testament

Član 241.

Ako se po pravosnažnosti rješenja o nasljedjivanju pronadje testament, sud će ga proglasiti i dostaviti ostavinskom sudu, a zadržati njegov prepis.

Ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će obavijestiti zainteresovana lica o proglašenju testamenta i upozoriti ih da mogu svoja prava na osnovu testamenta ostvariti u parnici.

Novi nasljednik

Član 242.

Ako po pravosnažnosti rješenja o nasljedjivanju neko lice koje nije učestvovalo u postupku za raspravljanje zaostavštine polaže pravo na zaostavštinu kao nasljednik, ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će tako lice uputiti da može svoje pravo ostvariti u parnici.

Ostvarivanje nasljedja i legata u parnici kad postoje uslovi za ponavljanje postupka

Član 243.

Kad je raspravljanje zaostavštine završeno pravosnažnim rješenjem o nasljedivanju ili rješenjem o legatu, a postoje uslovi za ponavljanje postupka po pravilima pamičnog postupka, neće se ponoviti postupak za raspravljanje zaostavštine već stranke svoja prava mogu ostvariti u parnici.

IX - POSTUPAK KAD JE ZA RASPRAVLJANJE ZAOSTAVŠTINE NADLEŽAN INOSTRANI ORGAN

Mjera za zaštitu domaćih nasljednika, legatara i povjericaca

Član 244.

Kad je za raspravljanje zaostavštine nadležan inostrani organ, sud na čijem je području ostavilac umro izdaće po prijemu smrtovnice, oglas kojim će pozvati sva lica u zemlji koja imaju zahtjeve prema zaostavštini kao nasljednici, legatari ili povjerioci, da u oglasnom roku, koji ne može biti kraći od trideset dana ni duži od šest mjeseci koji teče od dana objavljivanja oglasa u "Službenom listu SRBiH", prijave svoje zahtjeve, jer će se u protivnom slučaju pokretna imovina iz zaostavštine predati nadležnom organu strane države ili licu koje taj organ ovlasti za prijem te imovine.

Oglas će se, pored objavljivanja u "Službenom listu SEBiH", pribiti na oglasnu tablu suda i obaviti po potrebi i na drugi pogodan način. Jedan primjerak oglasa dostaviće se najbližem diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosno strane države u našj zemlji.

Neće se izdati oglas ako vrijednost zaostavštine bez odbitka dugova ne prelazi iznos od 10.000 dinara.

Ako se ne izda oglas zaostavština se ne smije predati prije nego što proteknu tri mjeseca od dana smrti stranog državljanina.

Zadržavanje zaostavštine

Član 245.

Ako koji od nasljednika ili legatara prijavi svoj zahtjev, sud će zadržati zaostavštinu odnosno njen dio koji je potreban za pokriće tog zahtjeva sve dok organ strane države ne donese pravosnažnu odluku o tom zahtjevu.

Sud će u pogledu prijavljenog zahtjeva izvršiti ovu odluku iz zadržane zaostavštine ili iz njenog dijela, a ostatak će predati organu strane države.

Ako koji povjericac prijavi svoje potraživanje, sud će zadržati zaostavštinu ili njen dio koji je potreban za pokriće tog potraživanja sve dok to potraživanje ne bude podmireno ili obezbijedjeno.

Postupak pri prelazu nadležnosti sa inostranog organa na domaći sud

Član 246.

Ako je za raspravljanje zaostavštine stranog državljanina u pogledu njegove pokretne imovine nadležan inostrani organ, sud će ako svi nasljednici koji se nalaze u zemlji predlože da raspravu sprovede domaći sud, pozvati sve nasljednike i legatara u inostranstvu da u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja poziva istaknu prigovor

nadležnosti suda u Socijalističkoj Republici Bosni i Hercegovini, jer će inače raspravljanje zaostavštine sprovesti domaći sud.

Poznati nasljednici kojima se ne zna boravište pozvaće se oglasom.

Oglas će se pribiti na oglasnu tablu suda i objaviti u "Službenom listu SRBiH", a po potrebi i na drugi pogodan način, a jedan primjerak oglasa dostaviće se najbližem diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosne strane države u našoj zemlji.

Ako nijedan od nasljednika i legatara iz inostranstva nije istakao prigovor nadležnosti domaćeg suda, ovaj sud će po proteku odredjenog roka raspraviti zaostavštinu.